UCHWAŁA NR XXXIV/290/2021
RADY MIEJSKIEJ W JĘDRZEJOWIE

z dnia 18 marca 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad zabytkami Gminy Jędrzejów na lata 2021-2024.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 i 1378) oraz art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. jedn,. Dz. U. z 2020 r. poz.282, 782 i 1378) Rada Miejska w Jędrzejowie, po uzyskaniu pozytywnej opinii Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach uchwala co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się „Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Jędrzejów na lata 2021-2024" stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Jędrzejowa.

§ 3.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Jędrzejowie

mgr inż. Robert Kruk

Załącznik do uchwały nr XXXIV/290/21

Rady Miejskiej w Jędrzejowie

z dnia 18.03.2021 r.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI W GMINIE JĘDRZEJÓW NA LATA 2021- 2024

Urząd Miejski

Jędrzejów 2020 rok

SPIS TREŚCI

1 . WSTĘP.....3

2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI. 4

3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE..... .5

4. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.....12

4.1 Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.....12

4.2 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu.....16.

5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO..... 18

5.1 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy..... 18

5.2 Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy..... 19

5.2.1 Zarys historii obszaru gminy..... 19

5.2.2 Krajobraz kulturowy..... 21

5.3 Zabytki objęte prawnymi formami ochrony..... 26

5.3.1 Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków..... 27

5.3.2 Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków..... 30

5.4 Zabytki w gminnej ewidencji zabytków..... 30

5.5 Zabytki archeologiczne..... 31

6. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY, ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ..... 33

7. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE..... 35

8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI..... 38

9. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI..... 39

10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI..... 41

10.1 Dotacje 42

10.2 Programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego..... 45

10.3 Środki europejskie.....46.

11. REALIZACJA I FINANSOWANIE PRZEZ GMINE ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTKÓW..... 50

12. BIBLIOGRAFIA 51

13. ZAŁĄCZNIKI 53

1. WSTĘP

Program opieki nad zabytkami gminy Jędrzejów jest dokumentem pomocniczym i uzupełniającym w stosunku do innych aktów z zakresu planowania, dotyczącym sfery szeroko rozumianego materialnego dziedzictwa kulturowego. Podstawowym założeniem programu jest określenie stanu idealnego oraz kluczowych zadań, jakie winny być realizowane na obszarze gminy w celu zabezpieczenia śladów przeszłości. Ich zachowanie, ochrona i konserwacja jest działaniem w ważnym interesie publicznym ze względu na znaczenie zabytków w procesie edukacji, humanizacji społeczeństwa, jego kulturowej identyfikacji, a także dla sfery ekonomii i gospodarki.

Obowiązek opracowania niniejszego programu wynika z art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i ma na celu poprawienie stanu zachowanych gminnych zasobów kulturowych, umożliwienie mieszkańcom zapoznania się z ich historią, pobudzenie wrażliwości na przekazanie kolejnym pokoleniom cząstki „małej ojczyzny" oraz wykorzystanie w celach edukacyjnych.

Program wymaga cyklicznej aktualizacji z uwagi na pojawiające się nowe uwarunkowania prawne i administracyjne, zmieniające się warunki społeczne, gospodarcze i kulturowe, stan zachowania zasobów i efekty podejmowanych działań.

Postanowienia ogólne

Ilekroć w niniejszym programie jest mowa o:

ustawie - rozumie się przez to ustawę z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami)

programie – rozumie się przez to „PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI W GMINIE JĘDRZEJÓW NA LATA 2021-2024"

ewidencji - rozumie się Gminną Ewidencję Zabytków gminy Jędrzejów prowadzoną w formie kart adresowych oraz w formie elektronicznej

zabytku – rozumie się nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

zabytku nieruchomym - rozumie się w szczególności: krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne, ruralistyczne i zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy

zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne lub działalność osobistości bądź instytucji (art.6 ust. 1 pkt 1)

zabytku ruchomym rozumie się w szczególności dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcje, numizmaty oraz pamiątki historyczne, wytwory techniki, materiały biblioteczne, instrumenty muzyczne, wytwory sztuki ludowej i rękodzieła oraz inne obiekty etnograficzne oraz przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji (art.6 ust. 1 pkt 2).

zabytku archeologicznym - rozumie się w szczególność: pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej (art. 6 pkt 3).

krajobraz kulturowy - to przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze (art. 3 pkt 14)

Ochronie podlegać mogą **nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne** nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej (art. 6 , ust. 2).

2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Podstawę prawną opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami stanowi ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. 2018r., poz. 2067,,2245) która mówi o obowiązku sporządzania przez samorządy wojewódzkie, powiatowe oraz gminne, na okres czterech lat programu opieki nad zabytkami.

Art. 87 ust. 2 cytowanej ustawy, wyznacza cele opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami i są one następujące:

1. Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;

2. Uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;

3. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;

4. Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;

5. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;

6. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;

7. Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE

Zabytki zostały objęte w Polsce ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela. Znaczenie dziedzictwa kulturowego dla rozwoju cywilizacyjnego oraz zadania państwa w zakresie ochrony określają artykuły 5 i 6 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Dookreślenie konstytucyjnego obowiązku państwa wraz z podziałem kompetencji na poszczególne organy administracji publicznej i instytucje państwowe następuje na poziomie ustawodawstwa zwykłego.
Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r., która zastąpiła ustawę o ochronie dóbr kultury z 1962 r., powiązała ochronę zabytków z ochroną szeroko pojmowanego dziedzictwa kulturowego, umieszczając to zagadnienie w kontekście naszego uczestnictwa w kulturze i historii całej Europy. Nowe prawo zostało dostosowane do zasad obowiązujących w Unii Europejskiej.
Obowiązujące uregulowania prawne, dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, zostały zawarte w:
• **Konstytucji RP** (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. - Dz. U. z 1997 r. nr 78 poz. 483 ze zm.) w przepisach:

- **Art. 5**: „Rzeczpospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju".

- **Art. 6 ust. 1**: „Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju oraz (...) udziela pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym".

- **Art. 86**: „Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa".
• **Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2067), która jest głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce. Przy opracowaniu programu opieki nad zabytkami należy uwzględnić przepisy tej ustawy, takie jak:

- **Art. 3**: definiuje podstawowe pojęcia użyte w ustawie:
„1) zabytek - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź

zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
2) zabytek nieruchomy - nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt 1;
3) zabytek ruchomy - rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, o których mowa w pkt 1;
4) zabytek archeologiczny - zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;
5) instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami - instytucję kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami
6) prace konserwatorskie - działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań
7) prace restauratorskie - działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części, oraz dokumentowanie tych działań;
8) roboty budowlane - roboty budowlane w rozumieniu przepisów prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku;
9) badania konserwatorskie - działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich;
10) badania architektoniczne - działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń;
11) badania archeologiczne - działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego;
12) historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;
13) historyczny zespół budowlany - powiązaną przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;
14) krajobraz kulturowy - postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka;
15) otoczenie - teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych".

- **Art. 4**: objaśnia, że ochrona zabytków polega na podejmowaniu w szczególności przez organy administracji publicznej działań mających na celu: „zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie; zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków; udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków; przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę; kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków; uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska".
- **Art. 5**: określa, w sposób otwarty, kwestię opieki nad zabytkami: „opieka nad zabytkami sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków naukowego badania i dokumentowania zabytku; prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku; zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie; korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości; popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz o jego znaczeniu dla historii kultury"

- **Art. 6**: klasyfikuje w układzie rzeczowym przedmioty ochrony i zarazem stanowi szczegółową definicję zabytku:
„1. Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:
1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:
a) krajobrazami kulturowymi,
b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
c) dziełami architektury i budownictwa,
d) dziełami budownictwa obronnego,
e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
f) cmentarzami,
g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
2) zabytki ruchome będące, w szczególności:
a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według
koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach,
f) instrumentami muzycznymi,
g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

3) zabytki archeologiczne będące, w szczególności:
a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
b) cmentarzyskami,
c) kurhanami,
d) reliktami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

2. Ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej".

- **Art 7**: określa formy ochrony zabytków:
1) wpis do rejestru zabytków
Rejestr zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków. Do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku. Wpis do rejestru historycznego układu urbanistycznego, ruralistycznego lub historycznego zespołu budowlanego nie wyłącza możliwości wydania decyzji o wpisie do rejestru wchodzących w skład tych układów lub zespołu zabytków nieruchomych.

Wpisanie zabytku nieruchomego do rejestru ujawnia się w księdze wieczystej danej nieruchomości na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie decyzji o wpisie do rejestru tego zabytku. Wpisy do rejestru są wolne od opłat (art. 19). Skreślenie z rejestru zabytków następuje na wniosek właściciela zabytku lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy lub z urzędu, na podstawie decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (art. 13). Na podstawie decyzji wojewódzki konserwator zabytków występuje z wnioskiem o wykreślenie wpisu z księgi wieczystej i z katastru nieruchomości. Informacja o skreśleniu ogłoszona jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Wykreślenia wolne są od opłat (art. 14). Zabytek ruchomy wpisuje się do rejestru na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków - na wniosek właściciela tego zabytku (art. 9). Wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję o wpisie z urzędu - w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę.
1) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;
2) uznanie za pomnik historii;
3) utworzenie parku kulturowego;
4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

- **Art. 18**: „1. Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania

przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.
2. W koncepcji, strategiach, analizach, planach i studiach, o których mowa w ust. 1, w szczególności:
1) uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
2) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu;
3) ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami".

- **Art. 19**: wskazuje, że „1. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę: 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia, 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, 3) parków kulturowych.
1a. W decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego uwzględnia się w szczególności ochronę:
1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.
1b. W uchwale określającej zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń uwzględnia się w szczególności:
1) ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
2) ochronę zabytków nieruchomych, innych niż wymienione w pkt 1, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
3) wnioski i rekomendacje audytów krajobrazowych oraz plany ochrony parków krajobrazowych.
2. W przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie, o których mowa w ust. 1.
3. W studium i planie, o których mowa w ust. 1, ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków".

- **Art. 20**: mówi o konieczności uzgadniania projektów i zmian planów zagospodarowania przestrzennego wojewódzkich i miejscowych z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

- **Art. 21**: „Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy".

- **Art. 22**: „1. Generalny Konserwator Zabytków prowadzi krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków.

2. Wojewódzki konserwator zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa.
3. Włączenie karty ewidencyjnej zabytku ruchomego niewpisanego do rejestru do wojewódzkiej ewidencji zabytków może nastąpić za zgodą właściciela tego zabytku.
4. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.
5. W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte: 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru; 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków; 3)inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.
6. Właściwy dyrektor urzędu morskiego prowadzi ewidencję zabytków znajdujących się na polskich obszarach morskich w formie zbioru kart ewidencyjnych".

- **Art. 89**: wskazuje, że „organami ochrony zabytków są:
1) minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;
2) wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków

• **Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym** (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 506), gdzie w art. 7 ust 1 pkt 9 zostały określone zadania własne gminy: „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami". Pośrednio do ochrony zabytków odnoszą się zadania obejmujące kwestie: ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej, gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego, bibliotek gminnych i innych instytucji kultury, kultury fizycznej i turystyki, zieleni gminnej i zadrzewień, cmentarzy gminnych, utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych, promocji gminy.
Istotne uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, znajdują się w innych obowiązujących ustawach i rozporządzeniach, w tym:

• **Ustawa z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz niektórych innych ustaw**(Dz.U.2017 r. poz. 1595)

• **Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym** (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1945 ze zm.). Ustawa określa zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej oraz zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczania terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy. Ustawa, mówi także, że w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, uwzględnia się wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

• **Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane** (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1202 ze zm.). Ustawa normuje działalność obejmującą sprawy projektowania, budowy, utrzymania i rozbiórki obiektów budowlanych oraz określa zasady działania organów administracji publicznej w tych dziedzinach. Przepisy ustawy nie naruszają przepisów odrębnych, między

innymi o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - w odniesieniu do obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

• **Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska** (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 799 ze zm.), która mówi między innymi o tym, że ochrona środowiska polega na zachowaniu wartości kulturowych.

• **Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody** (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1614 ze zm.), której przepisy określają między innymi kompetencje dotyczące wycinki i pielęgnacji drzew, na terenach objętych prawną ochroną konserwatorską.

• **Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami** (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2204 ze zm.). W rozumieniu ustawy, celem publicznym jest między innymi: opieka nad nieruchomościami, stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Ustawa określa między innymi postępowanie wobec nieruchomości objętych prawną ochroną konserwatorską.

• **Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej** (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1983 ze zm.). Ustawa mówi, że działalność kulturalna polega na upowszechnianiu i ochronie kultury (art. 1 ust. 1). Mecenat nad działalnością kulturalną sprawuje państwo i polega on na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych oraz opieki nad zabytkami. (art. 1 ust. 2). Mecenat nad działalnością kulturalną sprawują też jednostki samorządu terytorialnego (art. 1 ust. 4). Art. 2 ustawy wymienia formy organizacyjne działalności kulturalnej, wśród których znajdują się obok teatrów, oper, operetek, filharmonii, orkiestr, kin, muzeów, bibliotek, domów kultury, ognisk artystycznych, galerii sztuki - ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury. Jednostki samorządu terytorialnego organizują działalność kulturalną, tworząc samorządowe instytucje kultury, dla których prowadzenie tak działalności jest podstawowym celem statutowym. Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym (art. 9 ust. 1, 2). Instytucje kultury, a zwłaszcza muzea, jednostki organizacyjne mające na celu opiekę nad zabytkami, ośrodki badań i dokumentacji, biura wystaw artystycznych, galerie i centra sztuki, Filmoteka Narodowa, biblioteki, domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby, ogniska artystyczne, domy pracy twórczej - prowadzą w szczególności działalność w zakresie upowszechniania kultury. Do podstawowych zadań tych instytucji należy między innymi sprawowanie opieki nad zabytkami.

• **Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie** (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 450 ze zm.). W ramach ustawy, gminy mogą wspierać działalność kulturalną związaną z ochroną zabytków i tradycji prowadzoną przez organizacje pozarządowe (między innymi stowarzyszenia).

• **Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu, tzw. Ustawa Krajobrazowa** (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 774 ze zm.). Ustawa definiuje pojęcie reklamy, szyldu, krajobrazu, krajobrazu kulturowego, krajobrazu priorytetowego. Nakłada też m.in. obowiązek sporządzania przez

samorząd wojewódzki audytu krajobrazowego, w którym mają być zdefiniowane obszary krajobrazów priorytetowych, gdzie sejmik województwa ma mieć możliwość ustalania norm dotyczących wysokości, kształtu budynków i ewentualnego stosowania materiałów miejscowych lub tradycyjnej architektury. Ustawa wprowadza kary za nielegalne reklamy. Ponadto daje samorządom możliwość uchwalenia lokalnego kodeksu reklamowego, w którym określone zostaną zasady sytuowania m.in. nośników reklam.

- **Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków** (Dz. U. z 2018 r. poz. 1609).
- **Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem** (Dz. U. z 2011 r. nr 113 poz. 661).
- **Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków** (Dz. U. z 2017 r. poz. 1674)
- **Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 12 maja 2004 r. w sprawie odznaki „Za opiekę nad zabytkami"** (Dz. U. z 2004 r. nr 124, poz. 1304), które określa tryb składania wniosków o przyznanie odznaki, wzór i wymiary tej odznaki oraz sposób jej wręczania i noszenia.
- **Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych** (Dz. U. z 2004 r. nr 212, poz. 2153).
- **Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczanego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków** (Dz. U. z 2004 r. nr 30, poz. 259).
- **Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 18 kwietnia 2011 r. w sprawie wywozu zabytków i przedmiotów o cechach zabytków za granicę** (Dz. U. z 2011 r. nr 89, poz. 510).
- **Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 1 kwietnia 2004 r. w sprawie nagród za odkrycie lub znalezienie zabytków archeologicznych** (Dz. U. z 2004 r. nr 71, poz. 650).

Zasady ochrony zabytków, znajdujących się w muzeach i bibliotekach, zostały określone w:

- **Ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach** (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 720 ze zm.).

Określa podstawowe ramy i zasady funkcjonowania polskich muzeów. Według przepisów ustawy „Muzeum jest jednostką organizacyjną nie nastawioną na osiąganie zysku, której celem jest trwała ochrona dóbr kultury, informowanie o wartościach i treściach polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie kontaktu ze zbiorami" (art. 1).

- **Ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach** (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 574 ze zm.)

mówi, iż biblioteki i ich zbiory stanowią dobro narodowe, służą zachowaniu dziedzictwa narodowego. Biblioteki organizują i zapewniają dostęp do zasobów dorobku nauki i kultury polskiej oraz światowej. Ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy:

• **Ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach** (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 553).

4. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

4.1 Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Jędrzejów jest zbieżny ze strategicznymi celami państwa w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami.

Dokumenty, do których się odwołuje połączono na trzech poziomach: ogólnokrajowym, regionalnym(wojewódzkim) oraz lokalnym. Są to różnego rodzaju strategie ,studia i programy, które dotykają problematyki ochrony i popularyzacji dziedzictwa kulturowego. GPOnZ w swoich działaniach programowych nawiązuje do polityki krajowej szczególnie w zakresie poprawy stanu zabytków poprzez przekazywanie środków z budżetu miasta, wykorzystywania dziedzictwa kulturowego w promocji miasta, poprawy przepływu informacji pomiędzy miastem, organami ochrony zabytków oraz mieszkańcami, a także udostępnianiem informacji o zasobie zabytkowym miasta. Ważnym elementem jest również wspieranie działań z zakresu utrzymywania lokalnych tradycji kulturowych oraz wprowadzenie elementów lokalnego dziedzictwa do procesu edukacji oraz działań kulturalnych .

• **Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami**

Obecnie przygotowany jest projekt Krajowego programu na lata 2019 - 2022. Obowiązywanie dotychczasowego programu zakończyło się w dniu 31 grudnia 2017 r. Głównym celem projektu Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami 2019 - 2022 jest stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami, który w okresie 4 lat realizowany będzie we współpracy z państwowymi instytucjami kultury i organami administracji publicznej poprzez trzy cele szczegółowe, podzielone na kierunki działania, t.j.:

Cel szczegółowy 1: „Optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego", podzielony na kierunki działania: 1. Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie lokalnym;

2. Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie centralnym;

Cel szczegółowy 2: „Wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami", podzielony na kierunki działania:

1. Merytoryczne wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami;
2. Podnoszenie bezpieczeństwa zasobu zabytkowego;
Cel szczegółowy 3: „Budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa", podzielony na kierunki działania:
1. Upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa i jego wartości;
2. Tworzenie warunków dla sprawowania społecznej opieki nad zabytkami.

• **Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 - 2013 wraz z uzupełnieniem na lata 2004 - 2020**

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 - 2013, przyjęta przez Radę Ministrów 21 września 2004 r., rozwinięta w 2005 r., poprzez przygotowane przez Ministerstwo Kultury uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 - 2020, jest podstawowym dokumentem rządowym, w którym w oparciu o rzetelną analizę podjęto próbę określenia zasad polityki kulturalnej państwa w warunkach rynkowych. Stanowi ona podstawę do dalszych systemowych rozwiązań w dziedzinie kultury. Misją tej strategii jest zrównoważony rozwój kultury, jako najwyższej wartości przenoszonej ponad pokoleniami, określającej całokształt historycznego i cywilizacyjnego dorobku Polski, wartości warunkującej tożsamość narodową i zapewniającej ciągłość tradycji i rozwój regionów".
Uznając kulturę za jeden z podstawowych czynników rozwoju regionów zapisano w strategii następujące priorytety:
- wzrost efektywności zarządzania kulturą,
- wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w systemie działalności kulturalnej i w systemie upowszechniania kultury,
- wzrost uczestnictwa i wyrównanie szans w dostępie do szkolnictwa artystycznego, dóbr i usług kultury,
- poprawa warunków działalności artystycznej,
- efektywna promocja twórczości,
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków,
- zmniejszenie luki cywilizacyjnej przez modernizację i rozbudowę infrastruktury kultury.
Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 - 2020 wprowadza programy operacyjne służące realizacji strategii. Jednym z nich jest Program Operacyjny „Dziedzictwo kulturowe".
W programie wyróżnione zostały dwa komplementarne priorytety:
- rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych oraz rozwój kolekcji muzealnych. Podstawowym celem priorytetu jest poprawa stanu zachowania zabytków, kompleksowa ich rewaloryzacja, zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki, poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji, zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę,
- zadania związane z zakupami dzieł sztuki i kolekcji dla instytucji muzealnych, zakupami starodruków i archiwaliów, konserwacji i digitalizacji muzealiów, archiwaliów, starodruków, księgozbiorów oraz zbiorów filmowych, wspieraniu rozwoju muzealnych pracowni konserwatorskich oraz nowych technik konserwacji zabytków ruchomych.

• **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (SOR) została przyjęta uchwałą nr 8 przez Radę Ministrów dnia 14 lutego 2017 r. Jest to

aktualizacja Strategii Rozwoju Kraju 2020, przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r.
SOR jest strategicznym instrumentem zarządzania polityką rozwoju realizowaną przez instytucje państwa. W jednolitym systemie programowym przedstawia cele do realizacji w horyzoncie roku 2020 i 2030, określa wskaźniki ich realizacji, wskazuje sposób ich osiągania oraz określa najważniejsze projekty służące realizacji celów SOR.
Głównym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.
Zadania powiązane z obszarem ochrony zabytków zostały uwzględnione w następujących obszarach:
1). Obszar e-państwo - kierunek interwencji:
1. Budowa i rozwój e-administracji - orientacja administracji państwa na usługi cyfrowe.
Wyznaczony projekt strategiczny:
Digitalizacja i rozwój kultury cyfrowej - kontynuacja procesów związanych z digitalizacją, przechowywaniem i udostępnianiem różnego typu zasobów dziedzictwa cyfrowego w Polsce (muzealnych, bibliotecznych, archiwalnych, audiowizualnych i zabytków), w tym do celów ponownego wykorzystywania, w ramach którego digitalizację należy rozumieć, jako nowoczesną formę konserwacji i zabezpieczania najcenniejszych zasobów kultury.
2). Kapitał ludzki i społeczny - kierunek interwencji:
1. Wzmocnienie roli kultury dla rozwoju gospodarczego i spójności społecznej.
Działania do 2020 r.:
- Wzmacnianie potencjału instytucji kultury o szczególnym znaczeniu - wspieranie instytucji kultury, których wieloletnia działalność i tradycja mają szczególne znaczenie dla celów polityki państwa w obszarze kultury i których dorobek jest ważnym elementem budowania tożsamości kulturowej Polaków oraz narzędziem promocji Polski w świecie.
- Wypracowanie systemu wspierania rozwoju sektorów kreatywnych - stworzenie warunków dla rozwoju sektorów kreatywnych w Polsce, które wpłyną na rozwój całego ekosystemu wspierania kultury.
Działania do 2030 r.:
- Ochrona i promocja dziedzictwa narodowego - wykorzystanie potencjału dziedzictwa dla wzmacniania kapitału społecznego oraz poczucia tożsamości i wspólnoty; inwestycje w dziedzictwo narodowe (dobra kultury, nauki i sztuki, zabytki, rozwój sieci muzeów, wspieranie i promocja dziedzictwa kulturowego wpisanego na listę światowego dziedzictwa UNESCO).
- Wzmacnianie tożsamości, poczucia wspólnoty i więzi międzypokoleniowych, poprzez uczestnictwo i zwiększanie dostępu do instytucji i dzieł kultury na wszystkich poziomach funkcjonowania wspólnoty (lokalnym, regionalnym, narodowym), likwidacja „białych plam" w dostępie do kultury.

• Strategia rozwoju kapitału społecznego 2020

Strategia rozwoju kapitału społecznego 2020 została przyjęta uchwałą nr 104 przez Radę Ministrów z dnia 18 czerwca 2013 r. Jest jedną z dziewięciu tzw. strategii zintegrowanych, służących wdrożeniu SRK 2020. Jako cel główny wskazano w niej wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno - gospodarczym Polski, w którego ramach określono cztery cele szczegółowe. W kontekście ochrony zabytków i opieki nad nimi wskazać można czwarty z celów „Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego", a zwłaszcza jego priorytet 4.1. „Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej". Wytyczone tutaj kierunki działań to:

4.1.1. Tworzenie warunków wzmacniania tożsamości i uczestnictwa w kulturze na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym.
4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu.
4.1.3. Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury.
Walory i potencjał tkwiący w dziedzictwie kulturowym są postrzegane w strategii, jako „kluczowy element potencjału kulturowego", a tym samym jedna z „szans rozwojowych dla całego społeczeństwa". W strategii podnosi się także kwestię znaczenia aktywnej partycypacji społecznej w ochronie zabytków i opiece nad nimi.

• **Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030**
Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030 została przyjęta uchwałą nr 239 Rady Ministrów dnia 13 grudnia 2011 r. Jest to najważniejszy dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski. Jego celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie. Koncepcja ta kładzie szczególny nacisk na budowanie i utrzymywanie ładu przestrzennego, ponieważ decyduje on o warunkach życia obywateli, funkcjonowaniu gospodarki i pozwala wykorzystywać szanse rozwojowe. Koncepcja formułuje także zasady i działania służące zapobieganiu konfliktom w gospodarowaniu przestrzenią i zapewnieniu bezpieczeństwa, w tym powodziowego.
W znacznie większym stopniu niż dotychczas uwzględnia problematykę ochrony dziedzictwa kulturowego w systemie kształtowania prawidłowej polityki przestrzennej.
Jako cele polityki przestrzennej w aspekcie ochrony zabytków wskazano:
- ograniczenie presji urbanizacyjnej na obszary dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, poprzez rozwój narzędzi wspierania finansowego ochrony przyrody i krajobrazu,
- wprowadzenie systemu standardów zabudowy i zagospodarowania terenu na terenach o niższym reżimie ochronnym,
- wprowadzenie narzędzi kompensacji utraconych korzyści ekonomicznych na terenach o wysokich restrykcjach konserwatorskich,
- wspieranie rewitalizacji zdegradowanych przestrzeni: starych dzielnic mieszkaniowych, obiektów poprzemysłowych, pokolejowych, opuszczonych wsi przez przyjęcie regulacji z zakresu rewitalizacji obszarów miejskich i starych zasobów mieszkaniowych.

4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu.

„Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do 2020r." jest najważniejszym dokumentem strategicznym regionu. W dokumencie tym tylko marginesowo wspomina się o ochronie dziedzictwa kulturowego, w kontekście wzmacniania potencjału turystycznego województwa i jego promocji, a także w kontekście sprzyjania kumulowaniu kapitału ludzkiego, czemu ma służyć pełne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego, ułatwianie dostępu do dóbr kultury, między innymi poprzez digitalizację zbiorów dziedzictwa kulturowego.
„Plan zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego" jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki przestrzennej na poziomie regionu. W dokumencie tym znalazł się obszerny fragment poświęcony problematyce dziedzictwa kulturowego, w którym zdefiniowano podstawowe cele i priorytety jego ochrony i wykorzystania. Za niezbędne wskazano rozpoznanie i zachowanie charakterystycznych krajobrazów przyrodniczych i historycznych oraz związanych z nimi elementów

symbolicznych o charakterze dóbr materialnych lub stanowiących część niematerialną dziedzictwa kultury. Jako szanse wykorzystania zasobu kulturowego wskazano m.in. specyficzne walory dziedzictwa kulturowego i historycznego (w tym: występowanie zabytków unikatowych, np. dawnego przemysłu i techniki) , znaczną ilość historycznych ośrodków miejskich o zabytkowych założeniach urbanistycznych, rosnące zainteresowanie samorządów i partnerów społecznych wykorzystaniem przestrzeni zabytkowej do aktywizacji rozwoju.

„Program opieki nad zabytkami województwa świętokrzyskiego na lata 2013-2016" Postuluje on zintegrowanie działań jednostek samorządowych wszystkich szczebli, instytucji rządowych, kulturalnych, oświatowych i badawczych, organizacji pozarządowych oraz właścicieli prywatnych obiektów zabytkowych, w celu uruchomienia działań hamujących degradację środowiska kulturowego oraz przywracających wartość obszarom i obiektom zabytkowym, kształtowanie poczucia tożsamości kulturowej województwa oraz konieczności zachowania dziedzictwa wśród mieszkańców, właściwe wykorzystanie środków zewnętrznych. W programie zawarto wykazy obiektów zabytkowych i ich zespołów, stanowisk archeologicznych, a także elementów dziedzictwa niematerialnego wraz z wnioskami odnoszącymi się do poszczególnych rodzajów obiektów.

· **Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Świętokrzyskim na lata 2015 - 2020**

Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Świętokrzyskim na lata 2015 - 2020 została opracowana w grudniu 2014 r. Jest to aktualizacja Strategii Rozwoju Turystyki w Województwie Świętokrzyskim na lata 2006 - 2014. Jest to najważniejszy dokument dotyczący gospodarki turystycznej w regionie.

W Strategii wymieniono i opisano walory turystyczne województwa świętokrzyskiego. W analizie walorów turystycznych regionu, zwrócono szczególną uwagę na walory antropogeniczne, będące efektem działalności człowieka. Dbałość o zabytki w województwie, sprawiła, że obiekty zostały oddane szczególnej ochronie prawnej i obecnie region może się poszczycić zabytkami, muzeami, instytucjami kultury i sztuki, które składają się na unikatową ofertę turystyczną w skali krajowej i europejskiej. Najwięcej zabytków nieruchomych na terenie województwa to obiekty sakralne, mieszkalne i zabytkowe obszary zieleni. Najmniej zabytków można wyróżnić w kategorii zamków i budowli obronnych. Istotną działalność promującą dziedzictwo kulturowe województwo prowadzą muzea.

„Program rozwoju powiatu jędrzejowskiego na lata 2016-2020", zawiera wizje rozwoju gospodarczego powiatu. Cel 1.4 tego dokumentu (Poprawa stanu środowiska kulturowego) zakłada działania sprzyjające zachowaniu ludowych tradycji, obrzędów i sztuki. Zjawisko to powinno być podparte rozbudową infrastruktury kulturalnej na wsi(gminne centra kultury, świetlice wiejskie, ośrodki animacji kulturalnej, centra produktów regionalnych itp.) Kolejnym działaniem jest poprawa istniejącej infrastruktury kulturalnej powiatu, co dotyczy przede wszystkim powiatowej instytucji kultury, jaką jest Muzeum im. Przypkowskich w Jędrzejowie, powszechnie znane w kraju i za granicą, stanowiące znak firmowy jędrzejowskiej kultury. Zakłada się ponadto wzmocnienie potencjału kulturalnego powiatu przez: budowę szlaku turystycznego „Śladami cystersów" budowę szlaku turystycznego „Dawne życie dworskie i wiejskie", utworzenie Muzeum Browarnictwa w Jędrzejowie, rewitalizacje obiektów zabytkowych, organizację nowych imprez kulturalnych o znaczeniu lokalnym, regionalnym i międzynarodowym(festiwal muzyki dawnej, przegląd zespołów folklorystycznych, historyczne widowiska plenerowe itp.)

5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

5.1 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy.

„Program Rewitalizacji Gminy Jędrzejów na lata 2016 – 2026"

Program Rewitalizacji Gminy Jędrzejów na lata 2016 – 2026 został przyjęty przez Radę Miejską w Jędrzejowie uchwałą nr XXXI/256/16 z 22 grudnia 2016r. W opracowaniu przyjęto definicję rewitalizacji, która rozumiana jest jako harmonijny, wielostronny proces odnowy obejmujący wzajemnie uzupełniające i przenikające się działania z zakresu ożywienia przestrzennego, gospodarczego i społecznego wskazanych terenów.
Rewitalizacja obejmuje przemiany zdegradowanych terenów w trzech głównych aspektach:
-rozwój społeczny – zapobieganie niekorzystnym zjawiskom społecznym, w tym ubóstwu, bezrobociu, stagnacji i patologiom
-rozwój przestrzenny – uporządkowanie przestrzeni i przeznaczenia(pełnionych funkcji) danego terenu, podkreślenie unikalności i kolorytu lokalnego, porządkowanie starej tkanki urbanistycznej przez odpowiednie zagospodarowanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem, zachowanie dziedzictwa kulturowego, zwiększanie potencjału kulturalnego i turystycznego oraz poprawę infrastruktury technicznej i środowiska naturalnego
-rozwój gospodarczy- tworzenie nowych miejsc pracy, rozpowszechnianie aktywności gospodarczej

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Jędrzejów"

Przyjęta uchwała nr VIII/67/11 Rady Miejskiej w Jędrzejowie z dnia 30 czerwca 2011r., omawia zasady i kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego na obszarze gminy, zgodne z wymogami ustawowymi. W odniesieniu do poszczególnych kompleksów i obszarów miasta dokument formułuje zróżnicowane kierunki działań i zasady zagospodarowania. W obszarze staromiejskim postuluje zachowanie historycznego układu urbanistycznego, siatki ulic i kwartałów z wyartykułowaniem rynku oraz zachowanie skali i charakteru zabudowy z dopuszczeniem modernizacji w zakresie poprawy standardów i wartości estetycznych. W obszarze śródmiejskim zaleca się kontynuację akcji porządkowania ul. 11 Listopada dla stworzenia aktywnej, estetycznej przestrzeni publicznej, eksponującej obiekty zabytkowe. W otoczeniu klasztoru cystersów postuluje się dążenie do oczyszczenia przedpola widokowego. Zwraca się uwagę na zabytki techniki, głównie obiekty wpisane do rejestru zabytków i gminnej ewidencji zabytków. Utrzymuje się też ochronę stanowisk archeologicznych.

„Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Jędrzejów Południe" przyjęty uchwałą nr XII/121/11 Rady Miejskiej w Jędrzejowie z dnia 27 października 2011 r. (dla terenu położonego w Jędrzejowie w obszarze ograniczonym ul. Przemysłowa, ul. Przypkowskiego, ul. Partyzantów i południową granicą administracyjną miasta Jędrzejowa), odnosi się m.in. do ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego. W dokumencie ustalone zostały zasady ochrony krajobrazu i dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, ze szczególnym uwzględnieniem historycznego układu urbanistycznego oraz linii kolei wąskotorowej. Zdefiniowane są cele ochrony, którymi są: dla układu urbanistycznego- zachowanie ulic i przecznic wraz z dużym rynkiem stanowiącym ich ośrodek; dla Jędrzejowskiej Kolejki Dojazdowej – zachowanie przebiegu linii kolei wąskotorowej wraz z torami zasadniczymi, bocznymi i rozjazdami. W odniesieniu do terenu układu urbanistycznego za obowiązujące przyjmuje się utrzymanie historycznych linii zabudowy pierzejowej, jako obowiązujących linii zabudowy oraz zachowanie historycznego układu parcelacji, podziału elewacji i pierzei.

5.2 Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

5.2.1 Zarys historii obszaru gminy

Najdawniejsze dzieje Jędrzejowa i okolic sięgają epoki neolitu i czasów rzymskich. Z okresów tych pochodzą bowiem pierwsze znaleziska archeologiczne dotyczące zamieszkującej tam ludności. Do początku XII wieku miejscowość nazwana później Jędrzejowem była osadą o nazwie Brzeźnica z kościołem pod wezwaniem św. Andrzeja, która należała do rodu Jaksów-Gryfitów. Trudno jest ostatecznie ustalić, kto i kiedy nadał dawniej osadzie targowej obecną nazwę Jędrzejów. Pewnym jest, że nazwa Jędrzejów wymieniana jest już z okazji nadań książęcych w 1166r., a zatem osada o takiej nazwie istniała już w tym czasie. Prawa miejskie Jędrzejów otrzymał od Bolesława Wstydliwego w dniu 16 lutego 1271r.
Z początkami Jędrzejowa związany jest nierozerwalnie klasztor cysterski, założony w latach 1140-1149, oddziałujący przez kilka wieków na gospodarczy i kulturowy rozwój miasta. Janik z wspomnianego wcześniej rodu Gryfitów, ówczesny proboszcz gnieźnieński, w połowie XII w. postanowił sprowadzić do Brzeźnicy(dziś Jędrzejów) mnichów cysterskich z burgundzkiego Morimond, którym fundator przekazał tę wieś w raz z kościołem. Poza tym, nowo przybyli zakonnicy, otrzymali od Jana szereg wsi wydzielonych z jego dóbr rodowych oraz dziesięciny przynależne kościołowi brzeźnickiemu. Nadania te zostały potwierdzone wystawionym przez Janika w 1153 r. dokumentem fundacyjnym. Po przybyciu cystersów do miejscowości Brzeźnica i wybudowaniu klasztoru dokonano rekonsekracji znajdującego się tam wcześniej kościoła pod nowym wezwaniem św. Wojciecha i Wniebowzięcia NMP, a jego dotychczasowe wezwanie – św. Andrzeja przeszło na zbudowany klasztor.
W latach 1218-1223 w klasztorze jędrzejowskim przebywał, być może pisał kronikę oraz zakończył życie, mistrz Wincenty Kadłubek, biskup krakowski, pierwszy Polak historyk i zapewne pierwszy zakonnik w tym klasztorze.

Otrzymane w 1271r. prawa miejskie, a następnie poszerzenie go przez wielu monarchów w ciągu stuleci, stwarzało niewątpliwie dla Jędrzejowa korzystne warunki w rozwijaniu produkcji rzemieślniczej oraz ożywiało znacznie handel w mieście. Jędrzejów stał się odtąd znacznym ośrodkiem wymiany towarowej. Znane są w XVI w. kontakty handlowe z Krakowem, dokąd wywożono liczne transporty produktów leśnych(smoła , maź), produkty pochodzenia zwierzęcego oraz pszczelarskiego. O rozwoju miasta w XVI w. świadczy najwyraźniej duża ilość rzemieślników, których miasto posiadało 77. Rozwój Jędrzejowa jako ośrodka przemysłowego uległ zahamowaniu na skutek licznych pożarów miasta i ciężkich strat w czasie wojen, zwłaszcza szwedzkich.
Na intensywniejszy rozwój miasta w okresie Księstwa Warszawskiego wpłynął fakt ulokowania w Jędrzejowie władz rządowych, tj. podprefektury(miasto zostało siedzibą powiatu), Sądu Policji Poprawczej oraz garnizonu wojskowego. Handlowy charakter miasta, zwłaszcza w XVIII w. i na pocz. XIX w. podkreślają liczne jarmarki i cotygodniowe targi.
Najstarszymi budowlami sakralnymi Jędrzejowa istniejącymi dotychczas i stanowiącymi zabytki architektury są dwa kościoły: bł. Wincentego Kadłubka i św. Trójcy. Pierwszy, wzniesiony przez Gryfitów, przebudowany został w okresie zjazdu jędrzejowskiego w 1166r. Kolejnej przebudowie uległ w drugiej połowie XV w. staraniem opata Mikołaja Odrowąża z Rembieszyc oraz w latach 1728-54 przez opata Wojciecha Ziemnickiego, po pożarze jaki zniszczył go w 1726 r. W wyniku przekształceń z romańskiego nabrał cech gotyckich i barokowych. Następny pożar, jaki nawiedził Jędrzejów w 1800 r. spowodował zniszczenie klasztoru. Spaliła się wtedy niezwykle cenna biblioteka z rękopisami św. Bernarda i bł. Wincentego Kadłubka. W 1872 r. doszło do zburzenia romańskiego kapitularza, który należał do nielicznych i bardzo cennych pomników budownictwa romańskiego w Polsce.
Życie administracyjno – społeczne Jędrzejowa koncentrowało się przez kilka wieków w ratuszu miejskim, wzniesionym w poł. XV w. przez mieszczan jędrzejowskich na podstawie przywileju, jaki otrzymało miasto od opata Nieustąpa w 1439 r. Pierwotny ratusz uległ zniszczeniu w czasie pożaru miasta w 1705 r. Odbudował go dopiero ówczesny opat Wojciech Ziemnicki w 1754 r. Jako taki znany był odtąd jako ratusz – zajazd, w którym oprócz urzędu miejskiego znalazły swe pomieszczenie komfortowo urządzone salony dla podróżnych. Cieszył się on powodzeniem, gdyż na szlaku drogowym prowadzącym z Krakowa do Warszawy. Niedługo jednak wpływał na rozwój miasta, przynosząc znaczne dochody i dość krótko zdobił miasto okazałym wyglądem. Niekonserwowany uległ zniszczeniu i rozebrany został w 1822r
Upadek miasta, który zarysował się już pod koniec XVIII w. pogłębiła okupacja austriacka. W 1819 r. car Aleksander dokonał kasaty klasztoru cystersów na skutek czego zniknęła jeszcze jedna instytucja bądź co bądź przyczyniająca się do ożywienia miasta. Dawną świetność Jędrzejowa zahamowało całkowicie odebranie miastu praw miejskich w 1869 r., a zatem utrata samorządu miejskiego, owocnie pracującego przez kilka wieków. Następnie upadek rzemiosła i handlu. Osada przybrała charakter wyraźnie rolniczy.
Rangę gospodarczą Jędrzejowa podniosły w pewnym stopniu wybudowane na przełomie XIX i XX w. zakłady przemysłowe, a mianowicie istniejąca od 1900 r. fabryczka narzędzi

rolniczych wraz z odlewnią, fabryka wyrobów metalowych „Metapol" , browar i słodownia oraz młyny parowe, garbarnia, tartaki, cegielnia, olejarnia i kaflarnia. Na rozwój miasta wpłynęła również budowa stacji kolejowej w 1885 r. i kolejki wąskotorowej oraz traktu miechowsko- kieleckiego.
Jędrzejów był na wskroś polskim miastem, co widoczne jest w nazwiskach o polskim brzmieniu. Także duchowieństwo świeckie i zakonne było polskie. Pierwsi zakonnicy przeważnie cudzoziemcy, głównie pochodzenia francuskiego, czasem niemieckiego, ulegli z czasem asymilacji i włączyli się nieodwracalnie w nurt państwowości i kultury polskiej.

5.2.2 Krajobraz kulturowy

Krajobraz kulturowy to niepowtarzalne, indywidualne oblicze miejsca, którego wizerunek jest syntezą elementów przyrody, klimatu i ukształtowania terenu oraz zachodzących na tym terenie procesów politycznych, gospodarczych, społecznych i kulturowych, związanych z aktywnością człowieka. Ujawnia się poprzez dziedzictwo materialne, kształtujące krajobraz przyrodniczy na przestrzeni dziejów oraz dziedzictwo niematerialne - zwyczaje, przekaz ustny, wiedza i umiejętności oraz związane z nimi przedmioty i przestrzeń kulturowa, które są przekazywane z pokolenia na pokolenie i ustawicznie odtwarzane przez ludzi w relacji z ich środowiskiem, historią i stosunkiem do przyrody. Krajobraz kulturowy jest źródłem poczucia tożsamości i ciągłości.
Ochrona tego krajobrazu to pełna ochrona obiektu zabytkowego wraz jego otoczeniem i walorami przyrodniczymi, roślinnością i warunkami socjologicznymi. Polega ona na ochronie najcenniejszych obiektów, zespołów, obszarów i świadomym ich przekształcaniu w taki sposób, by tworząc nowe wartości, unikać deformacji istniejącego, historycznie ukształtowanego dziedzictwa. Chronić należy więc nie tylko obiekty architektury, kapliczki i figury przydrożne, również krajobraz ukształtowany ludzką ręką.
Gmina Jędrzejów, zgodnie z podziałem fizyczno – geograficznym J. Kondrackiego w całości położona jest na terenie mezoregionu Płaskowyż Jędrzejowski, w obrębie makroregionu Niecka Miechowska, podprowincji Wyżyna Małopolska. Rejon przedstawia łagodnie sfałdowaną wyżynę, zbudowaną z margli kredowych, na których w dolinach zalegają czwrtorzędowe piaski i gliny. Na płaskowyżu przeważają urodzajne gleby typu rędzin - jest to rejon upraw rolnych. Miasto i Gmina Jędrzejów ma charakter rolniczy wspomagany funkcją przemysłową oraz lokalnie innymi funkcjami gospodarczymi, w tym turystyką.
Około 70% powierzchni stanowią grunty orne, natomiast około 22% to powierzchnia lasów i gruntów leśnych, pozostałe 8% to tereny zurbanizowane i nieużytki. Pod względem hydrograficznym gmina Jędrzejów leży w dorzeczu rzeki Nidy. Północna część gminy obejmująca największy kompleks leśny, sięgająca na południe do Chorzewy wzgórza, „Gaj", Wilanowa, Ignacówki oraz miejscowości Brus odwadniana jest przez rzekę Rudkę, oraz inne cieki bez nazwy w stronę północy, zasilając Białą Nidę. Tereny południowe gminy objęte są zlewnią rzeki Mierzawy. Rejon ten jest ubogi w wody powierzchniowe, jedynym większym ciekiem wodnym jest Brzeźnica prawy dopływ Nidy. Na terenie gminy występują również zbiorniki wodne, stawy, drobne cieki i kanały.
W gminie Jędrzejów lasy stanowią dominującą formacje roślinną o dużym znaczeniu krajobrazowym i gospodarczym, gdzie najcenniejsze siedliska, o najwyższej wartości przyrodniczej i hodowlanej, zostały objęte różnymi formami ochrony prawnej. Główny

kompleks leśny znajduje się w północnej części gminy, w sąsiedztwie doliny Białej Nidy, w części południowej są to rozproszone połacie leśne. Na analizowanym terenie ustanowiono następujące formy ochrony przyrody:
-Włoszczowsko-Jędrzejowski Obszar chronionego Krajobrazu,
-Rezerwat przyrody „Gaj",
-Obszar Natura 2000: Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk „Dolina Białej Nidy (PLH260013) oraz Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk „Ostoja Gaj" (PLH260027),
-użytki ekologiczne,
-pomniki przyrody.
Gmina Jędrzejów posiada charakter rolniczo – przemysłowy. Grunty rolne zaliczane są do czystych ekologicznie. W zagospodarowaniu rolnym przeważają gleby w klasach od III do V. Dominującą pozycję w strukturze upraw gminy zajmują zboża, ziemniaki oraz użytki zielone z przeznaczeniem na pasze dla inwentarza żywego. Na bazie produkcji zbóż rozwija się produkcja trzody chlewnej oraz drobiarstwo. Inną formą działalności podejmowaną przez gospodarstwa jest agroturystyka.
Do największych zakładów produkcyjnych na terenie gminy należą:
-Universal Leaf Tobacco Poland Sp. z o.o. Jędrzejów, ul. Przemysłowa 20
-VANSTAR Książe Skroniów 41
-Dp Clean Tech Poland Sp. z o.o. Jędrzejów, ul. Jasionka 96
-MAR-TOM Sp. z o.o. Jędrzejów ul. Jasionka 90
-Quickpack Polska Jędrzejów ul. Przemysłowa 47
-Bifamet Sp. z o.o zakłady mechaniczne Jędrzejów, ul. Przemysłowa 11
-Browar „Strzelec Jędrzejów, ul. Strażacka 1.
Obok w/w przedsiębiorstw, sferę gospodarczą na terenie gminy tworzą nieduże, prywatne przedsiębiorstwa różnych branż, z przewagą działalności usługowej i handlu, produkcji i transportu. Miasto Jędrzejów stanowi wyodrębnioną z gminy strukturę przestrzenną pełniąc równocześnie funkcje usługowe dla obszarów wiejskich gminy oraz będąc ośrodkiem o znaczeniu ponadgminnym – jako miasto powiatowe. Obecny układ zagospodarowania miasta Jędrzejowa (wg Studium uwarunkowań i kierunków....) jest wynikiem lokacji średniowiecznego miasta, usytuowania współczesnego dotyczącego osiedli mieszkaniowych , zabudowy ul. Zamoście i Sienkiewicza oraz kompleksu i rozproszonych obiektów przemysłowych. Najwyższa czytelność tkanki występuje w kompleksie śródmiejskim ze względu na gęstość zabudowy, układ rynku oraz walory architektoniczne. Układy pozostałej części miasta noszą cechy struktur satelitarnych, gdzie struktura komunikacyjna i urbanistyczna kształtowała się w sposób nieuporządkowany i żywiołowy. Do najcenniejszych elementów struktury miasta należy zaliczyć obszar staromiejski skupiony wokół rynku, którego wartością są zabytkowe kamienice i zamknięcie perspektywy ul. Kościelnej bryłą kościoła Św. Trójcy. Na zachodnio – północnych peryferiach miasta znajduje się Klasztor Ojców Cystersów, stanowiący dominantę architektoniczną i sylwetkową identyfikującą Jędrzejów. Obiekt ten położony jest na małopolskiej pętli Szlaku Kulturowego Cystersów (szlaku o międzynarodowym charakterze).
Na terenie gminy ustanowiono strefy ochronne zasobu kulturowego, którymi są:

- strefy ochrony archeologicznej: strefa ochrony biernej na terenie miasta Jędrzejów(obszar staromiejski), Zespół Klasztorny OO. Cystersów w Jędrzejowie wraz z otoczeniem(nr rej. 181, dział A z dnia 11.02.1967), obiekty i zespoły wpisane do rejestru zabytków archeologicznych przeznaczone do bezwzględnego zachowania: Mnichów – dwór obronny (nr 400/5/88 nr 77 Aa, 06.01.1988r.), zagaje – kurhan (nr 400/z/4/88 nr rejestru 76 dział Aa 06.01.1988r.)
- strefy ochrony konserwatorskiej : Klasztor OO Cystersów, Zespół Staromiejski, przedmieścia XIX i XX w., kolejka wąskotorowa – zabytek techniki.

W gminie występują również obszary chronione: obszar chroniony cmentarzy w mieście i gminie oraz obszar zieleni chronionej – ciąg rzeki Brzeźnica.

Zasoby kulturowe gminy Jędrzejów powstały przez wielowiekowe nawarstwienia. Pierwsze znaleziska archeologiczne występują w rejonie staromiejskim, zespołu klasztornego wsi Mnichów i Zagaje . Znaczna liczba stanowisk rozproszona jest w dolinie Brzeźnicy. Odnoszą się one do okresu przedlokacyjnego – począwszy od epoki neolitu poprzez okres rzymski do wczesnego średniowiecza.

Dalsze nawarstwienia kulturowe, o zróżnicowanym charakterze i wartości estetycznej powstawały od XIII wieku do chwili obecnej. Obejmują one układy urbanistyczne miasta i jednostek osiedleńczych wsi, założenia i obiekty sakralne oraz zespoły dworskie, zabudowę mieszkalną i mieszkalno-usługową oraz pojedyncze obiekty usług, przemysłu i techniki, założenia zieleni i układy drogowe. Wartość estetyczna i użytkowa elementów zasobu kulturowego zależna jest od zachowania ich cech pierwotnych, bądź stopnia przekształceń, degradacji oraz stopnia przydatności dla funkcji współczesnych.

Zasób kulturowy Miasta i Gminy Jędrzejowa pozwala stwierdzić, że dzięki obecności dominant architektonicznych kościołów OO Cystersów i św. Trójcy układ urbanistyczny miasta jako całości stanowi czytelny element przestrzenny kontrastujący z ruralistycznym otoczeniem i pasmową zabudową wsi. Posiada swoja osobowość.
Do najcenniejszych elementów struktury miasta zaliczyć należy obszar staromiejski skupiony wokół rynku. Ukształtowanie przestrzenno – architektoniczne rynku, jego usytuowanie na skłonie terenu a w konsekwencji nachylenie płyty rynku w stronę północną, daje dalekie wglądy w ulicę Kielecką i Kościelną. Zamkniecie perspektywy ul. Kościelnej bryłą barokowego kościoła św. Trójcy jest dopełnieniem walorów kompozycyjnych układu staromiejskiego.
Wzorem architektonicznym dla zabudowy rynku i układu staromiejskiego jest zespół domów Muzeum im. Przypkowskich.. Atrakcyjność form, działanie bryłowe i kolorystyczne w postaci zabudowy, dopracowany detal architektoniczny , sprawiają że cały rynek nabiera życia. Unikalny klimat posiadają zespoły uliczek staromiejskich. Muzeum im. Przypkowskich w Jędrzejowie powstało w wyniku przekazania państwu kolekcji zegarów słonecznych, przyrządów astronomicznych oraz biblioteki starodruków przez rodzinę Przypkowskich. Trzon zbiorów Muzeum stanowi zaliczana do największych i najcenniejszych na świecie kolekcja niemal wszystkich typów zegarów słonecznych z różnych stron świata od XV w. do czasów współczesnych. Są w nich także przyrządy astronomiczne, gnomoniczne i inne

instrumenty do mierzenia czasu, jak klepsydry, zegary ogniowe i zegary mechaniczne, kominkowe, kopertowe.

Zespół wysokiej rangi – Klasztor OO Cystersów stanowi dominantę architektoniczną i sylwetową identyfikującą Jędrzejów. Bez wątpienia najważniejszy historycznie, kulturowo i wizualnie obiekt miasta, który zachował klimat i atmosferę minionych wieków. Mimo znacznych zaniedbań w utrzymaniu budynków klasztornych i otoczenia tego bezcennego zabytku, jest to pierwszy obiekt na liście życzeń gości przybywających do Jędrzejowa. Wspaniała architektura kościoła, wirydarz klasztorny i dobrze utrzymana zieleń od strony wschodniej tworzą niezapomniane wrażenie i budzą chęć powrotu do tego miejsca. Całkowicie odmienne wnętrze tworzą stacja i warsztaty wąskotorowej Jędrzejowskiej Kolei Dojazdowej, które zachowały klimat i atmosferę pierwszej połowy XX wieku. Ten fragment miasta , mimo znacznych zaniedbań pozostaje specyficzną i rozpoznawalną cechą Jędrzejowa, odróżniająca go od wielu innych miast podobnego formatu.

Dziedzictwo niematerialne

Charakteryzując wartości kulturowe Jędrzejowa, trzeba jasno stwierdzić, że łączą się one w sposób nierozerwalny z obiektami i strukturami obecnymi w materialnej przestrzeni miasta, które mają wpływ podstawowy na jego postrzeganie i związane z nim skojarzenia. Należą do nich w głównym rzędzie:
-osiemsetletnia obecność cystersów i kultura, którą zaszczepili w szerokim kręgu wokół klasztoru, jak również kult bł. Wincentego Kadłubka, którego Jędrzejów był i jest głównym ogniskiem. Opactwo cystersów było siłą sprawczą powstania miasta Jędrzejowa, dzięki niemu też ośrodek ten okresowo zyskiwał znaczenie ponadlokalne. Ranga historyczna, artystyczna, architektoniczna i naukowa klasztoru przyciąga do dziś wielu turystów, ale też specjalistów nauk historycznych i pokrewnych, ciągle pracujących nad wieloma słabo rozpoznanymi aspektami dziejów „Małego Morymondu". Z kolei wyjątkowe w świecie organy kościoła klasztornego umożliwiły organizację corocznego Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Organowej i Kameralnej, przyciągającego najwyższego formatu artystów polskich i zagranicznych. Festiwal ten odbywa się od 1995 roku i w tym czasie dorobił się bardzo wysokiej renomy zarówno pośród słuchaczy, jak i artystów. Festiwal organizowany jest we współpracy Archiopactwa Cystersów, Jędrzejowskiego Towarzystwa Kulturalno-Naukowego i Urzędu Miasta.
– czasy pierwszej wojny światowej kojarzą się w Jędrzejowie z kilkoma faktami historycznymi, które do dziś są obecne w miejskiej pamięci. Bez wątpienia najważniejszym z nich był pobyt kompanii kadrowej strzelców, pod wodzą Józefa Piłsudskiego, w sierpniu 1914 roku. Materialnym przypomnieniem tego pobytu jest dzisiaj tablica na budynku Muzeum im. Przypkowskich w rynku oraz kilka rekwizytów w salach muzealnych. Atmosferę tamtych czasów przywołuje również coroczny przemarsz i pobyt w Jędrzejowie uczestników marszu szlakiem I Kompanii Kadrowej. To cykliczne wydarzenie, choć epizodyczne w dziejach wojennych, jest dobrą okazją do ciągłego przypominania roli Jędrzejowa i jego uczestnictwa w drodze do odzyskania niepodległości w 1918r
-kolejna pamiątką czasów I wojny światowej jest kolejka wąskotorowa(dawna

Jędrzejowska Kolej Dojazdowa). Az do końca lat 50. XX w. kolej wąskotorowa przebudowywana stanowiła główny środek transportu i ruchu osobowego w skali regionu. Wyraźny regres w rozwoju transportu kolejowego nastąpił już w latach 50, a w 1988 r. zlikwidowano ruch osobowy na całej linii. Wreszcie w 1993 r. na kolei jędrzejowskiej nastąpiło decyzją rządu całkowite zawieszenie ruchu. Od tego czasu trwają zabiegi o utrzymanie kolejki jako jednej z głównych atrakcji turystycznych Jędrzejowa. Jedną z najbardziej znanych obecnie cyklicznych imprez, towarzyszących historycznej kolejce, jest Festiwal Piosenki Turystycznej i Poetyckiej „Pociąg do Piosenki" (Wagonowe Tra La La Ciuchci Expres Ponidzie), organizowany przez Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych i Kulturalnych „Pro Persona"

-Muzeum im. Przypkowskich oprócz działalności wystawienniczej jednej z największych na świecie ekspozycji zegarów i instrumentów astronomicznych, które pozwala zanurzyć się na chwilę w atmosferę miasta z okresu przełomu XIX i XX wieku, prowadzi również działalność kulturalną. Taką są cyklicznie organizowane koncerty znanych i cenionych zespołów muzycznych , oraz solistów połączone z wystawami plastycznymi.

Centrum Kultury w Jędrzejowie jest placówką kultury, gdzie skupiona jest największa i najbardziej profesjonalna działalność w sferze kultury. Misją placówki jest przygotowanie młodego pokolenia do twórczego i aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenie oferty rozrywkowej i rekreacyjnej dla mieszkańców regionu. Wiodącą i priorytetową rolę spełnia edukacja artystyczna dla wszystkich grup wiekowych, prowadzonych we wszystkich podstawowych dziedzinach sztuki. Twórcza kadra instruktorów zapewnia szerokie możliwości rozwinięcia swoich zainteresowań i talentów oraz zdobycia wiedzy w ramach prowadzonych przez CK kursów, pracowni, zespołów artystycznych, galerii, warsztatów i klubów. CK organizuje kameralne imprezy dla kilkudziesięciu widzów i plenerowe wydarzenia dla kilkunastotysięcznych grup odbiorców. W programie znajdują się zarówno pojedyncze koncerty i spektakle jak i kilkudniowe festiwale. Można tu realizować swoje pasje w dziedzinach takich jak tańce(Formacje „Parada", „ EKS-tremum"), teatr (Teatr Młodego Aktora, Formacja „Per Arte"), muzyki (warsztaty instrumentalne, Społeczna Szkoła Muzyczna, Młodzieżowa Orkiestra Dęta, Jędrzejowski Chór Miejski) , plastyki(zajęcia plastyki, plenery malarskie „Wierna"). CK Jędrzejów patronuje charakterystycznym dla tego regionu kapelom ludowym takich jak: kapela ludowa Stefana Wyczyńskiego z Lubczy, kapela Jerzego Całki z Zielonek, kapela „Jędrusie" Michała Siemieńca z Jędrzejowa, kapela Czesława Wojsława z Jędrzejowa, kapela Mirosława Piaseckiego z Jędrzejowa. Duża liczba artystów muzyki ludowej w regionie skutkuje organizowaniem co roku eliminacji do Regionalnego Konkursu Buskich Spotkań z Folklorem. Niezwykle istotną rolę w pielęgnowaniu i przekazywaniu lokalnych tradycji, w tym folkloru, pełnią Koła Gospodyń Wiejskich(KGW). W gminie Jędrzejów działa 30 Kół. Członkinie KGW kultywują tradycje ludowe, dożynki, tradycje związane ze świętami bożonarodzeniowymi czy wielkanocnymi, a także „zapusty" oraz „ostatki". Organizują spotkania, biesiady, majówki, pikniki oraz wycieczki. Tradycje ludowe prezentowane są głównie na imprezach lokalnych, takich jak dożynki, czyli święto plonów, czy na imprezach o zasięgu regionalnym jak festyny. W gminie dożynki obchodzone są hucznie. Obchodom tym

towarzyszą śpiew zespołów ludowych, tańce, liczne wystawy, kiermasze i konkursy. Tradycją dożynek jest składanie wieńców wykonanych przez Koła Gospodyń Wiejskich oraz przekazanie przez starostów dożynek bochna chleba władzom samorządowym. W trakcie imprezy organizowany jest konkurs na najładniejszy wieniec. Zgodnie z tradycją wydarzeniu towarzyszą występy wokalne zespołów ludowych, które prezentują lokalny folklor obowiązujący w tym regionie oraz obrzędy związane z pracą na roli.

5.3 Zabytki objęte prawnymi formami ochrony.

Zgodnie z art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003r. formami ochrony zabytków są:
a) wpis do rejestru zabytków;
b) wpis na listę Skarbów Dziedzictwa;
c) uznanie za pomnik historii;
d) utworzenie parku kulturowego;
e) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Na obszarze gminy Jędrzejów występują dwie z w/w. form ochrony zabytków, tj. wpis do rejestru zabytków oraz ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

W stosunku do zabytkowych obiektów i obszarów ujętych w rejestrze zabytków nieruchomych województwa świętokrzyskiego, wszelkie działania dotyczące tych obiektów (w tym wewnątrz nich) oraz obszarów, wymagają bezwzględnego uzyskania pozwolenia Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach w trybie decyzji, stosownie do art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
Pozwolenia wymagają:
-prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, w tym prac polegających na usunięciu drzewa lub krzewu z nieruchomości lub jej części będącej wpisanym do rejestru parkiem, ogrodem lub inną formą zaprojektowanej zieleni;
-wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
-prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru;
-prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru;
-prowadzenie badań archeologicznych;
-przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
-trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje;
-dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;

-zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania z tego zabytku;
-umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru: urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych oraz napisów;
-podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru, z wyłączeniem działań polegających na usuwaniu drzew lub krzewów z terenu nieruchomości lub jej części niebędącej wpisanym do rejestru parkiem, ogrodem albo inną formą zaprojektowanej zieleni;
-poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania.

5.3.1 Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

Wykaz zabytków nieruchomych objętych wpisem do rejestru zabytków zawiera tabela **nr 1**, natomiast wykaz zabytków archeologicznych objętych wpisem – tabela **nr 2**

Tabela nr 1

ZABYTKI NIERUCHOME WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW				
LP.	OBIEKT	MIEJSCOWOŚĆ	DATA WPISU DO REJESTRU ZABYTKÓW	NUMER REJESTRU
1	Jędrzejowska Kolej Dojazdowa z wszystkimi torami rozjazdami i przepustami	Jędrzejów, Piaski, Jasionna, Lścin	20.02.1995r.	nr A.1185/1
2	Budynek mieszkalny(dawny dwór)w założeniu podworskim	Brus	16.04.1977r.	nr A. 95/1
3	Park(obecnie pozostałości) w założeniu podworskim	Brus	16.04.1977r.	nr A. 95/2
4	Park Dworski	Jasionna	16.04.1977r.	nr A. 96
5	Park Krajobrazowy w zespole dworskim Lasków	Lasków	07.12.1957r.	nr A. 106
6	Kościół Paraf. p.w.Św. Szczepana Diakona w zespole kościoła parafialnego	Mnichów	02.10.1956r. 11.02.1967r.	nr A. 107/1 nr A.107/2
7	Dzwonnica w zespole kościoła parafialnego	Mnichów	11.02.1967r.	nr A. 107/2
8	Park Krajobrazowy	Mnichów	06.02.1957r. i 18.06.1977r..	nr A. 108

9	Park w granicach ogrodzenia	Zagaje	04.06.1947r.	nr A. 109
10	Śródmieście miasta Jędrzejowa- zabytkowe założenie urbanistyczne	Jędrzejów	01.12.1956r.	nr A. 97
11	Kościół Paraf. p.w. Św. Trójcy w zespole kościoła parafialnego	Jędrzejów	28.12.1932r. i 11.02.1967 r.	nr A.98
12	Kościół Wniebowzięcia NMP i Św. Wojciecha w zespole klasztornym	Jędrzejów	30.01.1932r. oraz 11.02.1967 r.	nr A. 99/1
13	Klasztor w zespole klasztornym	Jędrzejów	11.02.1967 r.	nr A. 99/2
14	Dzwonnica w zespole klasztornym	Jędrzejów	11.02.1967 r.	nr A. 99/3
15	Brama klasztoru w zespole klasztornym	Jędrzejów	11.02.1967 r.	nr A. 99/4
16	Mur z basztami w zespole klasztornym	Jędrzejów	11.02.1967 r.	nr A. 99/5
17	Ogród w zespole klasztornym	Jędrzejów	11.02.1967 r.	nr A. 99/6
18	Kaplica i Cmentarz Wojenny 1914-1915 w zespole cmentarza paraf. przy ul. S. Konarskiego	Jędrzejów	12.01.1984 r.	nr A. 101
19	Dwie Hale Napraw Okresowych Wagonów oraz Kuźnia i Odlewnia w zespole Jędrzejowskiej Kolei Dojazdowej	Jędrzejów	20.02.1995 r.	nr A. 100
20	Dom nr 1 pl. T. Kościuszki	Jędrzejów	01.12.1956r. i 07.03.1972 r.	nr A. 102
21	Dom nr 7 obecnie Muzeum im. Przypkowskich	Jędrzejów	10.05 .1960r. I 11.02.1967r.	nr A. 103
22	Dom nr 8 (wraz z oficyną) obecnie Muzeum im. Przypkowskich	Jędrzejów	27.10.1958 r.	nr A. 104
23	Dom nr 22 pl. T. Kościuszki	Jędrzejów	01. 12.1956 r. i 07.03. 1972 r.	nr A. 105
24	Figura Chrystusa Frasobliwego na cmentarzu epidemicznym	Łysaków Drugi	15.12.2014 r.	nr 376B

Tabela nr 2

STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW					
LP	NR OBSZARU AZP/NR STANOWISKA	MIEJSCOWOŚĆ	FUNKCJA OBIEKTU	DATA WPISU DO REJESTRU ZABYTKÓW	NUMER REJESTRU
1	89-60/2	Mnichów	Rezydencja obronna	06.01.1988 r.	nr 77 dział Aa znak: L.dz.400/Mnichów / 5/88
2	90-60/35	Raków	Osada- młodsza faza wczesnego średniowiecza	07.03.1972r.	nr 697 dział A L.dz. KW.Va-680/697/72
3	90-60/38	Raków	Osada- epoka brązu-początek epoki żelaza	07.03.1972r.	nr 696 dział A L.dz.KW.Va-680/696/72
4	90-60/52	Wolica	Osada- wczesna epoka żelaza	07.03.1972r.	nr 698 dział A, L.dz.KW.Va-680/698/72
5	92-60/1	Zagaje	kurhan	06.01.1988 r.	nr 76 dział Aa L.dz.400/zagaje/4/88

W zestawieniu stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego nie ma ani jednego z obszaru miasta Jędrzejów. Jednak trzy stanowiska są właściwie tożsame z obiektami znajdującymi się w rejestrze zabytków nieruchomych: śródmieście miasta –zabytkowe założenie urbanistyczne (nr rej. A.97), kościół parafialny p.w. św. Trójcy (nr rej.A.98) oraz zespół klasztorny cystersów (nr rej. A.99/1-6)
Fakt wpisania do Rejestru Zabytków Archeologicznych determinuje w najwyższym stopniu sposób korzystania z tych zabytków. Właściciele i użytkownicy zabytków mają obowiązek zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie, a także korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości. Należy bezwzględnie postępować zgodnie z art.36 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

5.3.2 Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków

Zgodnie z art. 3 pkt 1 i 3 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zabytek ruchomy, to rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, będących dziełem człowieka lub związanych z jego działalnością, stanowiących świadectwo minionej epoki bądź
zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość
historyczną, artystyczną lub naukową.
Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę albo wywiezienia za granicę zabytku o wyjątkowej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej.
Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków podlegają ochronie konserwatorskiej wynikającej z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Właściciel lub posiadacz zabytku ruchomego zobowiązany jest między innymi do:
- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.
Ze względu na bezpieczeństwo obiektów nie publikuje się szczegółowych danych na temat zabytków ruchomych. Na terenie Jędrzejowa są to elementy wyposażenia kościoła p.w. św. Trójcy, zespołu klasztornego cystersów, kościoła parafialnego w Mnichowie czy zasobów muzealnych Muzeum im. Przypkowskich.

5.4 Zabytki w gminnej ewidencji zabytków

Do obowiązków samorządu lokalnego należy ochrona zabytków, które znajdują się na terenie gminy. Zadania te precyzuje art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. Gminy mają dbać między innymi o: „zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie" oraz zapobiegać „zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków". Do obowiązków nałożonych przez ustawę na gminę należy: „uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i

zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska", czemu ma służyć gminna ewidencja zabytków.
W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:
1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.
Szczegółowe wytyczne na temat opracowania i prowadzenia gminnej ewidencji zabytków zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2011 r., Nr 113, poz. 661).
Konsekwencją ujęcia obiektów lub obszarów niewpisanych do rejestru zabytków w gminnej ewidencji zabytków, jest obowiązek uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków planowanych przy nich działań za pośrednictwem właściwego organu gminy lub organu administracji architektoniczno - budowlanej. Uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków w odniesieniu do ww. ustawy obiektów prowadzone są na etapie wydania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego (art. 53. ust.4 pkt 2, art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r.) oraz na etapie wydania decyzji o pozwoleniu na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego (art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane).
Podstawą do sporządzenia Gminnego programu opieki nad zabytkami jest opracowana gminna ewidencja zabytków. Gminna ewidencja zabytków jest dokumentem otwartym. Powinna być stale weryfikowana i aktualizowana.
Gminna ewidencja zabytków Gminy Jędrzejów została opracowana w 2019 r., przyjęta Zarządzeniem nr 296/2019 Burmistrza Miasta Jędrzejowa z dnia 09.07.2019r. Spis obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków gminy Jędrzejów został przedstawiony w **Załączniku nr 1**

5.5 Zabytki archeologiczne w gminnej ewidencji zabytków.

Zgodnie z art. 3 pkt. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zabytkiem archeologicznym jest zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.
Przedmiotem ochrony są zatem nie tylko poszczególne wytwory człowieka, ale i ich kulturowy kontekst - razem tworzą integralną całość, w terminologii naukowej zwaną stanowiskiem archeologicznym. Wydzielony wytwór określa się natomiast mianem artefaktu. Stanowiskiem archeologicznym jest obszar występowania archeologicznych zabytków nieruchomych i ruchomych jako spójnej całości, zaś artefaktem jest wydzielony,

indywidualny zabytek ruchomy, np. pozyskany w trakcie badań archeologicznych. Wzajemne powiązanie przestrzenne poszczególnych nieruchomych i ruchomych części stanowiska archeologicznego stanowi właściwą, oryginalną i niepowtarzalną substancję zabytku archeologicznego.
Stanowiska archeologiczne są ważnym elementem krajobrazu kulturowego i stanowią podstawę wiedzy o najdawniejszych dziejach okolic miasta Jędrzejowa. Na terenie gminy Jędrzejów znajdują się 152 stanowiska archeologiczne, ujęte w gminnej ewidencji zabytków. Wykaz stanowisk przedstawia **Załącznik nr 2.**
Ewidencja stanowisk archeologicznych nie jest zbiorem zamkniętym i nie można wykluczyć, że w wyniku dalszej weryfikacji lub prowadzonych prac ziemnych uda się zidentyfikować nowe ślady osadnicze.
Poszczególne zasady ochrony stanowisk archeologicznych są doprecyzowane w procesie formułowania ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem indywidualnej specyfiki danego stanowiska archeologicznego oraz przy rozpoznaniu możliwych dla niego zagrożeń. Przepisy te należy ująć w postać nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w użytkowaniu terenów, zgodnie z wytycznymi rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. z 2003 r. nr 164, poz. 1587). Ponadto zapisy planu muszą spełniać wymogi norm prawnych ustalone w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej" (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 283).
Ochrona właściwa zabytkom archeologicznym powinna być przypisana również do zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych historycznych miast i wsi, nawet jeśli nie zostały one osobno ujęte w ewidencji zabytków archeologicznych. Obszary te z natury rzeczy spełniają kryterium zabytku archeologicznego przewidzianego w art. 6 ust. 1 pkt 3 lit a ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, tj. pozostałości terenowej historycznego osadnictwa. W tym przypadku z reguły dopuszczone może być zagospodarowanie wynikające z potrzeb zabudowy; obszar ciągłego osadnictwa historycznego podlega bowiem nieustannemu rozwojowi aż do czasów współczesnych i bezzasadne jest hamowanie tego procesu. Natomiast ze względu na zagrożenie dla substancji nawarstwień kulturowych, jakie niesie ze sobą naruszanie struktury gruntu, wszelkie zamierzenia budowlane na obszarze historycznego miasta powinny być objęte obowiązkiem przeprowadzenia niezbędnych badań archeologicznych. Realizacja wszelkich inwestycji na obszarach zidentyfikowanych stanowisk archeologicznych wymaga pozwolenia organu ochrony zabytków oraz zapewnienia badań archeologicznych, w zakresie wyznaczonym przez Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach -art. 31. ustawy o ochronie zabytków.

Prowadzenie poszukiwań zabytków bez pozwolenia jest przestępstwem ściganym z urzędu - art. 36 ust. 1 pkt. 12 ustawy o ochronie zabytków. Znalazcy przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest zabytkiem, jest obowiązany wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot; zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia; niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta).
Dla wszystkich stanowisk archeologicznych przeznaczonych do trwałego zachowania sugerowanym docelowym przeznaczeniem terenu jest utworzenie obszaru zieleni urządzonej, zwłaszcza niskiej (głównie dla stanowisk archeologicznych o własnej formie

terenowej), ewentualnie użytku zielonego (dla stanowisk archeologicznych płaskich). Rozrost systemu korzennego dużych drzew uszkadza bowiem nawarstwienia kulturowe oraz obiekty i ruchome zabytki archeologiczne. W przypadku stanowisk archeologicznych znajdujących się na terenach leśnych, należy sformułować zasady prowadzenia gospodarki leśnej uwzględniające potrzebę ochrony zabytku.
W przypadku, gdy obszar stanowiska archeologicznego o własnej formie terenowej lub wpisanego do rejestru zabytków objęty został miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dopuszczającym zainwestowanie lub zagospodarowanie, należy dążyć do zmiany tego planu, aby wyeliminować lub zminimalizować zagrożenie dla zabytku.
Szczególny priorytet należy przyznać stanowiskom archeologicznym o własnej formie terenowej, z obszarów których należy usuwać wszelkie funkcje stwarzające zagrożenie dla substancji zabytku.
W przypadku kolizji z wszystkimi stanowiskami archeologicznymi należy wprowadzić zapisy umożliwiające przeprowadzenie niezbędnych badań archeologicznych zagrożonych zniszczeniem, na które należy uzyskać pozwolenie od wojewódzkiego konserwatora zabytków.

6. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY, ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych technik analitycznych, pozwalających na porządkowanie informacji oraz diagnozowanie sytuacji wspólnoty samorządowej w konkretnym aspekcie. Stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Jej nazwa to skrót od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników, mogących
mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego - silne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia.

- S - STRENGHTS, czyli silne strony,
- W - WEAKNESSES, czyli słabe strony,
- O - OPPORTUNITIES, czyli szanse,
- T - THREATS, czyli zagrożenia.

Czynniki rozwoju podzielić można - ze względu na ich pochodzenie - na wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony), oraz na czynniki zewnętrzne - umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia), na które społeczność lokalna nie ma bezpośredniego wpływu. Jednocześnie czynniki te można podzielić według kryterium charakteru wpływu na społeczność lokalną, dzięki czemu wyróżnić można czynniki: pozytywne, czyli atuty i szanse, oraz negatywne, czyli słabości i zagrożenia.
Poniżej przedstawione została przedstawiona analiza SWOT (**Tabela nr 3**), która

skoncentrowana jest wokół problematyki zarządzania zasobem dziedzictwa kulturowego miasta i gminy Jędrzejów. Obok zagadnień związanych z ochroną i opieką nad zabytkami, uwzględniono także inne czynniki, które wynikają z wielości i różnorodności elementów składających się na dziedzictwo kulturowe miasta i gminy oraz w oparciu o podobne analizy przeprowadzone dla innych dokumentów strategicznych miasta.
W tabeli znalazły się silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dotyczące zasobu zabytkowego, warunków dla realizacji działań w zakresie inicjowania, wspierania, koordynowania badań i prac budowlanych w odniesieniu do nieruchomości zabytkowych, jak również upowszechniania i promowania dziedzictwa materialnego i niematerialnego dla rozwoju miasta. Analiza nawiązuje w ten sposób do fundamentalnego założenia względem niniejszego Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami - konieczności przemodelowania systemu ochrony zabytków w efektywny system ochrony dziedzictwa. Dziedzictwo gminy Jędrzejów tworzy bowiem jego historia, manifestująca się zarówno w bogactwie zasobu zabytkowego, jak również w tradycji i kulturze, tworząc niepowtarzalny klimat.

Tabela nr 3. Analiza SWOT

CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE I WEWNĘTRZNE MAJĄCE WPŁYW NA DZIEDZICTWO KULTUROWE GMINY JĘDRZEJÓW	
MOCNE STRONY	**SŁABE STRONY**
• dogodne położenie komunikacyjne • otwartość i przychylność władz samorządowych • bogata i ciekawa historia gminy Jędrzejów • zachowane obiekty sakralne o wysokiej wartości kulturowej • gmina przyjazna, atrakcyjna dla inwestorów • zaktualizowana gminna ewidencja zabytków • unikatowy obiekt zespołu klasztornego • funkcjonujące Muzeum im. Przypkowskich • aktywnie działająca jednostka kultury CK Jędrzejów z tradycją organizowania imprez kulturalnych o ponad regionalnym charakterze • istnienie stref ochrony zasobu kulturowego • aktywne działanie organizacji pozarządowych o charakterze kulturalnym	• niezadawalający stan zachowania części obiektów zabytkowych • brak popularyzacji wiedzy o wartości chronionych obiektów oraz idei ochrony zabytków • mieszana struktura własnościowa, utrudniająca porozumienie w sprawie remontów • niewystarczające środki finansowe w budżecie gminy na wsparcie działań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego • słabo rozwinięta baza noclegowa

SZANSE	ZAGROŻENIA
• możliwość pozyskania środków finansowych na ochronę zabytków z różnych źródeł, w tym ze środków Unii Europejskiej • wzrastająca liczba właściwie przeprowadzanych prac remontowo-budowlanych przez prywatnych właścicieli obiektów zabytkowych • uwzględnienie w większym stopniu dziedzictwa kulturowego w dokumentach strategicznych i programach rozwojowych gminy oraz powiązanie promocji zabytków z turystyką • systematyczne opracowywanie aktualizacji dokumentów na poziomie gminy • kreowanie nowych obszarów i produktów turystycznych w oparciu o atrakcyjny sposób zagospodarowania obiektów zabytkowych • poprawa dostępności do zabytków przez wprowadzenie nowoczesnych, bazujących na technologiach internetowych systemów informacji turystycznej • wyeksponowanie atutów Jędrzejowa w promocji Regionu Świętokrzyskiego • rosnąca rola samorządu włączającego się w sferę ochrony dziedzictwa	• odpływ wysoko wykwalifikowanej kadry z terenu gminy, migracja zarobkowa młodszych pokoleń i związane z tym zatracenie więzi z regionem • wprowadzenie elementów obcych, nowej zabudowy, np. nieprzemyślanej, niezgodnej z historyczną kolorystyki, agresywnych nośników reklamowych, architektury niezgodnej z lokalnymi tradycjami • brak skutecznej egzekucji prawa • niewiele realnych zachęt dla prywatnych inwestycji w zabytki • bardzo wysokie koszty remontów obiektów zabytkowych • skomplikowane procedury w ubieganiu się o środki zewnętrzne skutkujące stosunkowo niewielkim wykorzystaniem środków z Unii Europejskiej, zwłaszcza przez osoby prywatne • działania inwestycyjne prowadzone m.in. przez prywatnych właścicieli obiektów, w których interes indywidualny inwestora jest przedkładany nad dobro społeczne tj. dobro zabytku

7. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Założeniem opracowania programu opieki nad zabytkami miasta i gminy Jędrzejów jest poprawa stanu zasobów dziedzictwa kulturowego gminy poprzez określenie działań edukacyjnych kierowanych do mieszkańców gminy, organizacyjnych i finansowych kierowanych na elementy dziedzictwa kulturowego oraz upowszechnianie w świadomości społeczeństwa potrzeb i zasad ochrony środowiska kulturowego.

Na podstawie przeprowadzonej oceny stanu dziedzictwa kulturowego gminy, za pomocą analizy SWOT, zostały opracowane dwa priorytety, do których realizacji wyznaczono kierunki działania wraz z zadaniami. Czynności te osiągnięte zostaną w perspektywie długofalowej, których ostatecznym rezultatem będzie przywrócenie zabytkom miasta i gminy właściwych im walorów historycznych i estetycznych.

7.1 Priorytety programu opieki nad zabytkami gminy Jędrzejów

PRIORYTET I: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego gminy, jako element rozwoju gospodarczo – społecznego gminy Jędrzejów.

PRIORYTET II: Promocja dziedzictwa kulturowego i edukacja służąca budowaniu tożsamości kulturowej mieszkańców gminy Jędrzejów.

7.2 Kierunki działań i zadania gminnego programu nad zabytkami gminy Jędrzejów

Dla priorytetu pierwszego, ustalono następujące kierunki działań, wraz z zadaniami dla każdego z kierunków.

PRIORYTET I: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego gminy, jako element rozwoju gospodarczo – społecznego gminy.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Podjęcie działań, mających na celu podniesienie atrakcyjności krajobrazu kulturowego gminy, na potrzeby edukacyjne, społeczne i turystyczne.

ZADANIA:

- ustalenie zasad dotyczących umieszczenia szyldów i reklam na obiektach zabytkowych.
- poprawa dostępności do poszczególnych obiektów zabytkowych poprzez odpowiednie oznakowanie obiektów dróg i szlaków.
- umieszczenie tablic zawierających krótką informację na temat historii obiektu.
- promowanie tematyki ochrony dziedzictwa do systemu edukacji przedszkolnej i szkolnej poprzez wspieranie i organizowanie zajęć na rzecz budowania więzi ze środowiskiem kulturowym gminy.
- popularyzacja zasobów kulturowych w środkach masowego przekazu.

2. Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego.

ZADANIA:

- w momencie przyjmowania nowych planów, strategii, zwiększenie uwagi na prawidłowość treści dotyczących ochrony i opieki nad zabytkami.
- egzekwowanie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego istniejących wartości krajobrazowych miasta oraz atrakcyjnych przestrzeni widokowych, w tym ochrona historycznego tła krajobrazowego

• prowadzenie okresowych kontroli stanu zachowania obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru i ujętych w gminnej ewidencji zabytków: stanowiących własność gminy, w celu wytypowania najbardziej zagrożonych, wymagających niezbędnych remontów, na tej podstawie opracowanie planu remontów.

3. Rozszerzenie zasobów prawnych form ochrony zabytków gminy Jędrzejów.

ZADANIA:

• bieżąca aktualizacja i weryfikacja obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków

• zakładanie nowych kart adresowych w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków dla zabytków dotychczas nierozpoznanych i nie uwzględnionych w ewidencji a istotnych dla obrazu dziedzictwa kulturowego na terenie gminy.

• uwzględnianie ochrony zabytków przy planowaniu zadań inwestycyjnych gminy.

• uwzględnianie postulatów ochrony dziedzictwa kulturowego i walorów przyrodniczych w treści dokumentów planistycznych, między innymi przy zmianie istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

4. Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.

ZADANIA:

• prowadzenie prac remontowo – konserwatorskich przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

• kontynuowanie systemu corocznego rezerwowania środków w budżecie gminnym przeznaczonych na dofinansowanie prac konserwatorskich i remontów ujętych w rejestrze zabytków dla właścicieli.

• wskazanie możliwości właścicielom obiektów zabytkowych i pomoc przy ubieganiu się o dotację lub refundację kosztów prac z funduszy krajowych, wojewódzkich i europejskich.

• doradztwo w przygotowywaniu wniosków o dofinansowanie.

Dla priorytetu drugiego, ustalono następujące kierunki działań, wraz z zadaniami dla każdego z kierunków.

PRIORYTET II : Promocja dziedzictwa kulturowego i edukacja służąca budowaniu tożsamości kulturowej mieszkańców gminy Jędrzejów.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy.

ZADANIA:

- umieszczenie na stronie internetowej gminy, gminnej ewidencji zabytków wraz z kartami obiektów.

- opracowanie interaktywnej mapy miasta z naniesioną lokalizacją obiektów zabytkowych, ułatwiającej dotarcie do wszystkich elementów dziedzictwa kulturowego.

- wyznaczenie nowych szlaków turystycznych (np. pieszych, rowerowych) wykorzystujących walory dziedzictwa kulturowego.

- utworzenie profesjonalnego Punktu Informacji Turystycznej.

2. Popularyzowanie wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym gminy.

ZADANIA:

- wydawanie i wspieranie publikacji, folderów promocyjnych, przewodników poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego gminy.

- organizowanie konkursów szkolnych popularyzujących historię gminy oraz jego zabytki.

- nagłaśnianie, promowanie i informowanie lokalnej społeczności, o ważnych odkryciach konserwatorskich i archeologicznych, w celu budowania tożsamości historycznej oraz kreowania właściwych zachowań wobec dziedzictwa kulturowego.

8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Program opieki nad zabytkami realizowany będzie poprzez wykonanie wskazanych zadań, na rzecz osiągnięcia przyjętych w nim, priorytetów. Podstawę instrumentarium, stanowią obowiązujące przepisy prawa oraz zawarte w nich regulacje. Regulacje te dotyczą instrumentów ekonomiczno – prawnych, społecznych oraz finansów publicznych. Zakłada się, że zadania określone w niniejszym programie będą wykonywane za pomocą następujących instrumentów:

- **instrumenty prawne** - wynikające z obowiązujących przepisów prawnych, np. aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wnioskowanie o wpis do

rejestru zabytków obiektów będących własnością gminy, wykonywanie decyzji administracyjnych z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami, m.in. Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

- **instrumenty finansowe** - finansowanie prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych będących własnością gminy, udzielanie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacje , subwencje.

- **instrumenty społeczne** - prowadzenie działań z zakresu współpracy i współdziałania z właścicielami oraz użytkownikami zabytków (władzami kościelnymi i parafiami, osobami fizycznymi), a także edukacja i informacja odnośnie dziedzictwa kulturowego gminy Jędrzejów, pozyskanie poparcia społecznego na rzecz ochrony środowiska kulturowego, informacja na temat znaczenia dziedzictwa kulturowego dla rozwoju miasta i gminy.

- **instrumenty koordynacji** - współpraca z ośrodkami kulturalnymi, muzeami oraz współpraca z diecezjami, m.in. poprzez realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju lokalnego, współpraca z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, realizacja poprzez monitoring stanu środowiska kulturowego.

- **instrumenty kontrolne** - aktualizacja i weryfikacja gminnej ewidencji zabytków, - oceny zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, analizy stanu zachowania i funkcjonowania środowiska kulturowego, prowadzenie stałej obserwacji procesów i zjawisk istotnych z punktu widzenia realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.

9. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAQMI

Gminny program opieki nad zabytkami, po zaopiniowaniu przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zostanie przedstawiony Radzie Gminy, w celu przyjęcia go uchwałą. Zgodnie z art.87 ust.5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. 2017 r. poz. 2187, z 2018 r. poz. 10, 1669), burmistrz , wójt, prezydent zobowiązany jest do sporządzenia, co dwa lata, sprawozdań z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami i przedstawienia go Radzie Miejskiej. Wykonanie takiego sprawozdania, powinno być poprzedzone oceną poziomu realizacji programu, która powinna uwzględniać wykonanie zadań, które zostały przyjęte w czteroletnim okresie obowiązywania gminnego programu opieki nad zabytkami oraz efektywność ich wykonania.

Dla priorytetu I - Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego gminy, jako element rozwoju gospodarczo – społecznego gminy Jędrzejów, przyjmuje się następujące wskaźniki oceniające poziom realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami:

- poziom (w %) wydatków budżetu gminy poniesionych na realizację programu ochrony i opieki nad zabytkami
- liczba obiektów poddanych pracom zabezpieczającym przed zniszczeniem lub kradzieżą
- ilość oznaczonych obiektów zabytkowych, dróg tras turystycznych
- ilość umieszczonych tablic zawierających krótką informację na temat historii obiektu
- ilość umieszczonych iluminacji świetlnych kościołów z terenu gminy
- wartość przyznanych dotacji na prace konserwatorskie i remonty dla obiektów zabytkowych
- ilość złożonych wniosków o dofinansowanie
- ilość przeprowadzonych kontroli stanu zachowania obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, stanowiących własność gminy i pozostałych jednostek

Dla priorytetu II - Promocja dziedzictwa kulturowego i edukacja służąca budowaniu tożsamości kulturowej mieszkańców gminy Jędrzejów, przyjmuje się następujące wskaźniki oceniające poziom realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami:

- ilość odwiedzin strony internetowej gminy z zamieszczoną gminną ewidencją zabytków wraz z kartami obiektów
- ilość odwiedzin strony internetowej gminy z interaktywną mapą gminy z naniesioną lokalizacją obiektów zabytkowych
- ilość opracowanych szlaków turystycznych, wykorzystujących walory dziedzictwa kulturowego
- liczba opracowanych i wydanych publikacji, folderów promocyjnych, przewodników poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego gminy
- ilość przeprowadzonych konkursów szkolnych popularyzujących historię gminy oraz jej zabytki

10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Zgodnie z obowiązującą ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, dbałość o zabytek polega między innymi na zapewnieniu warunków do dokumentowania zabytku, popularyzacji wiedzy o nim, prowadzeniu prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych oraz utrzymaniu zabytku i jego otoczenia w jak najlepszym stanie. Finansowanie tych działań jest obowiązkiem nie tylko właściciela zabytku, lecz także każdego podmiotu mającego tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest zadaniem własnym. Ochrona zabytków i opieka nad nimi, a także wszelkie działania związane ze zmianą ich funkcji w przestrzeni publicznej oraz ich popularyzacją i udostępnianiem społecznym, mogą być finansowane z różnych źródeł w zależności od typu działań.

Niniejszy rozdział wskazuje możliwości w zakresie pozyskiwania dodatkowych środków ze źródeł pozabudżetowych. Ważne jest, by władze miasta z własnej inicjatywy podjęły próbę wygospodarowania w budżecie środków przeznaczonych na realizację zapisów Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami. Tym bardziej, że znaczna część źródeł zewnętrznych wymaga zapewnienia wkładu własnego w finansowanych przez nie projektach. Główny obowiązek związany z opieką, ochroną oraz finansowaniem wszelkich prac konserwatorskich lub robót budowlanych, spoczywa na właścicielach i użytkownikach obiektów zabytkowych.

Źródła zewnętrznego finansowania można podzielić następująco:

- **Źródła krajowe:**

-dotacje Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego ;

-dotacje Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;

-dotacje wojewódzkie i powiatowe;

-dotacje gminne;

-dotacje Ministra Administracji i Cyfryzacji – fundusz kościelny;

- **Programy operacyjne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego;**

- program „Ochrona Zabytków"

- program „Infrastruktura kultury"

- dotacje Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na badania archeologiczne

- **Środki europejskie:**

- źródła unijne w ramach funduszy strukturalnych

-źródła pozaunijne – Mechanizm Norweski i Mechanizm Finansowy EOG;

-źródła z programu Polska Cyfrowa PO PC 2014-2020.

10.1 Dotacje

Sprawy, związane z dofinansowaniem prac przy obiektach zabytkowych, reguluje rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 roku „W sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków" (t.j., Dz. U. z 2014 r. poz. 399 ze zm.).

Dotacja może zostać udzielona osobie fizycznej, jednostce samorządu terytorialnego lub innej jednostce organizacyjnej będącej właścicielem bądź na zasadzie refundacji kosztów prac wniosek powinien być złożony w roku następującym po roku, w trakcie którego zakończono wszystkie prace konserwatorskie i roboty budowlane podlegające dofinansowaniu

Art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa szczegółowo wykaz działań które mogą podlegać dofinansowaniu. Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane może obejmować wyłącznie nakłady konieczne poniesione na przeprowadzenie następujących działań:
- sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;
- przeprowadzenie badań konserwatorskich lub architektonicznych;
- wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;
- opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;
- wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami prawa budowlanego;
- sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz;
- zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku;
- stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;
- odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;
- odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności;
- odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych odrzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;
- modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
- wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
- uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomych o własnych formach krajobrazowych;
- działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
- zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót
przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków;
- zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Standardowo, dotacja udzielana jest w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie powyższych działań. Natomiast wysokość dotacji może zostać zwiększona, nawet do 100% nakładów koniecznych, w wypadku jeżeli:

- zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową,
- wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem, technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych,
- stan zachowania zabytku wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych.

Jednocześnie, łączna kwota dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, udzielonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, wojewódzkiego konserwatora zabytków bądź organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, nie może przekraczać wysokości 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

- **Dotacje Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków**

Udzielane są w celu poprawy stanu zachowania zabytków poprzez ochronę i zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, konserwację i rewaloryzację zabytków, udostępnianie zabytków na cele publiczne. Kwalifikują się prace prowadzone przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, realizowane bez udziału środków europejskich. Planowane w roku udzielenia dotacji lub prowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku (refundacja). Uprawnionymi wnioskodawcami są jednostki posiadające tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego.
Zasady udzielania dotacji:
- dofinansowanie może obejmować jedynie nakłady konieczne na prace określone w art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
- dofinansowanie może być udzielone do wysokości 50 % nakładów koniecznych. W wyjątkowych wypadkach (wyjątkowa wartość historyczna, artystyczna lub naukowa obiektu, wymagane przeprowadzenie złożonych technologicznie robót, stan zachowania zabytku wymaga natychmiastowej interwencji) dofinansowanie może stanowić 100 % wartości robót.

- **Środki Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach** - co roku przyznawane są dotacje celowe na zadania publicznych z zakresu ochrony dóbr kultury, dotyczące prac zabezpieczających, konserwatorskich, remontowych, ekspertyz technicznych i konserwatorskich, badań architektonicznych i konserwatorskich - zabytków nieruchomych i ruchomych wpisanych indywidualnie do rejestru zabytków. Regulamin oraz szczegóły dotyczące dotacji w danym roku znajdują się na stronie http://www.wuoz.kielce.pl/p,108,dotacje-celowe.

- **Dotacje wojewódzkie i powiatowe**

Dofinansowanie prac przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków odbywa się na podstawie art. 81 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz na podstawie uchwały Sejmiku Województwa/Radę Powiatu w sprawie trybu i zasad przyznawania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane.

Środki z budżetu Województwa Świętokrzyskiego - reguluje uchwała nr VII/121/11 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie zasad udzielania dotacji z budżetu samorządu województwa na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, położonym na obszarze Województwa Świętokrzyskiego. Z budżetu Województwa Świętokrzyskiego mogą być udzielane dotacje celowe na prace konserwatorskie,

restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, znajdującym się na terenie województwa świętokrzyskiego posiadającym istotne znaczenie historyczne, naukowe, artystyczne lub kulturowe oraz znajdującym się w złym stanie technicznym.
Wysokość środków przeznaczonych na dofinansowanie realizacji zadań określa każdego roku uchwała budżetowa. Zarząd Województwa Świętokrzyskiego każdego roku ogłosi termin rozpoczęcia i zakończenia naboru wniosków o dotację na dany rok budżetowy.
Decyzję o udzieleniu dotacji podejmuje Sejmik Województwa Świętokrzyskiego w formie uchwały na wniosek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego.

Środki Powiatu Jędrzejowskiego - Zasady udzielania dotacji określa uchwała Nr XXX/227/2014 Rady Powiatu w Jędrzejowie z dnia 21 lutego 2014 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków z późniejszymi zmianami. Dotacja może być udzielona podmiotowi będącemu właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru zabytków lub posiadającemu taki zabytek w trwałym zarządzie.

- **Dotacje gminne**

Zgodnie z art. 81 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ustawą o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz niektórych innych ustaw
oraz zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 506) dofinansowanie na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków może
być udzielone przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale. Dla jednostki samorządu terytorialnego, posiadającej tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest ponadto jej zadaniem własnym. Zasady i tryb postępowania o udzielenie dotacji z budżetu gminy na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków określa uchwała nr IX/46/07 z dnia 26.04.2007 r., podjęta przez Radę Miasta i Gminy Jędrzejów.

- **Dotacje Ministra Administracji i Cyfryzacji – fundusz kościelny**

Środki Funduszu Kościelnego można przeznaczyć na remonty i konserwacje obiektów sakralnych o wartości zabytkowej (art. 9 ust 1 ustawy z dnia 20 marca 1950 i § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 1990 r. w sprawie rozszerzenia celów Funduszu kościelnego, Dz. U. nr 61 poz. 354). Dotacją mogą być objęte podstawowe prace zabezpieczające obiekt: remonty dachów, stropów, ścian i elewacji, osuszanie, odgrzybianie, izolacja, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznej , odgromowej, przeciwwłamaniowej i przeciwpożarowej.

10.2 Programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania zadań związanych z ochroną i opieką zabytków są środki budżetu państwa będące w dyspozycji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, który corocznie ogłasza stosowne konkursy.

Programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego:

Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2019, Ochrona Zabytków
Strategicznym celem programu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne.

W ramach Programu można ubiegać się o dofinansowanie następujących rodzajów zadań:

1) prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków planowanych do przeprowadzenia w roku udzielenia dofinansowania;

2) prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, planowanych do przeprowadzenia w roku udzielenia dofinansowania dla zabytków wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz uznanych za Pomnik Historii (dotyczy wpisów indywidualnych oraz obszarowych);

3) prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków przeprowadzonych w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku (po wykonaniu wszystkich prac lub robót określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków);

4) prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków przeprowadzonych w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku (po wykonaniu wszystkich prac lub robót określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków) dla zabytków wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz uznanych za Pomnik Historii(dotyczy wpisów indywidualnych oraz obszarowych).

Do programu nie kwalifikują się zadania, które są współfinansowane ze środków europejskich.

Program „Infrastruktura kultury"

Celem programu jest poprawa warunków funkcjonowania instytucji i obiektów kultury. Przedmiotem dofinansowania mogą być modernizacje i remonty obiektów przeznaczonych na działalność kulturalną i edukacyjną, w zakresie kultury oraz przygotowanie dokumentacji technicznej do inwestycji.

Dotacje Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na badania archeologiczne

Celem programu jest ochrona dziedzictwa archeologicznego poprzez wspieranie kluczowych dla tego obszaru zadań, obejmujących niedestrukcyjne rozpoznanie i

dokumentację zasobów dziedzictwa archeologicznego oraz opracowanie i publikację wyników przeprowadzonych badan archeologicznych.

W ramach programu można ubiegać się o dofinansowanie następujących rodzajów zadań służących ochronie dziedzictwa archeologicznego na terenie Rzeczpospolitej Polskiej, realizowanych zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami:

1) niedestrukcyjne rozpoznanie i dokumentacja zasobów dziedzictwa archeologicznego z wykorzystaniem metod tradycyjnych i nowoczesnych. m.in. badań powierzchniowych prospekcji podwodnej, badań geofizycznych, prospekcji lotniczej, skaningu laserowego;

2) opracowanie, wraz z obowiązkową publikacją książkową, wyników przeprowadzonych badań archeologicznych, w tym analiza i konserwacja pozyskanych w ramach tych badań zabytków.

10.3 Środki europejskie

Poza podstawowymi źródłami finansowania jakimi są środki publiczne pochodzące z budżetu państwa oraz budżetów samorządów, finansowanie ochrony zabytków odbywa się
również przy znaczącym udziale funduszy pochodzących z Unii Europejskiej oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

· **Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej 2014 - 2020**

Można wyróżnić trzy typy programów: transgranicznych, transnarodowych i międzyregionalnego na lata 2014 - 2020. Zasadniczą różnicą między trzema typami współpracy jest zakres terytorialny, w ramach którego można realizować wspólne przedsięwzięcia:

- obszary przylegające do granic państwowych, w przypadku programów współpracy transgranicznej. Programy transgraniczne służą przede wszystkim budowaniu więzi łączących
społeczności po obu stronach granicy. Ich realizacja ma na celu wzmocnienie współpracy poprzez wzrost liczby wspólnych inicjatyw dotyczących między innymi ochrony środowiska, rozbudowy infrastruktury, wymiany kulturalnej, czy wzajemnych kontaktów młodzieży;
- duże zgrupowania europejskich regionów z kilku lub kilkunastu państw w ramach programów współpracy transnarodowej;
- wszystkie regiony UE w zakresie współpracy międzyregionalnej. Projekty, oparte na współpracy z partnerami zagranicznymi mogą dotyczyć między innymi kultury, sztuki, turystyki i promocji regionu.

· **Kreatywna Europa**

Kreatywna Europa to nowy program Unii Europejskiej oferujący wsparcie finansowe dla sektorów audiowizualnych, kultury i kreatywnych. Program ten będzie realizowany w latach 2014 - 2020 i będzie zawierał trzy komponenty: MEDIA, KULTURA i część międzysektorową z nowym instrumentem finansowym od 2016 r. Nowe priorytety, które pojawiają się w Kreatywnej Europie wynikają z analizy obecnej sytuacji sektorów kultury w Europie i problemów, jakie napotykają europejscy artyści. Są to przede wszystkim: budowanie kompetencji sektorów kultury i kreatywnych do skutecznego działania na poziomie ponadnarodowym oraz strategiczne budowanie i rozwój publiczności dla odbioru

europejskich dzieł i zwiększanie dostępu do kultury.
Komponent Kultura jest częścią programu Kreatywna Europa skierowaną do instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sektorach kultury i kreatywnych. Jego celem jest promocja europejskiej kultury i sztuki, zwiększanie mobilności artystów i dzieł europejskich, budowanie współpracy kulturalnej na poziomie ponadnarodowym, rozwijanie europejskiej publiczności oraz dostosowywanie sektorów kultury i kreatywnych do technologii cyfrowych i wdrażania innowacji.

· **Program Europa dla Obywateli 2014 - 2020**
Powyższy program jest kolejnym programem wspólnotowym skierowanym na realizację „miękkich" działań projektowych między innymi w tematyce dziedzictwa kulturowego, którego celem jest zwiększenie świadomości obywateli o historii i integracji europejskiej oraz pomoc w lepszym zrozumieniu polityki UE i jej wpływu na życie codzienne obywateli państw członkowskich.
Celami ogólnymi programu są:
- rozwijanie obywatelstwa europejskiego przez umożliwienie współpracy i uczestnictwa w budowaniu demokratycznej, różnorodnej kulturowo, otwartej na świat Europy;
- rozwijanie poczucia tożsamości europejskiej opartej na wspólnych wartościach, historii i kulturze, umacnianie poczucia odpowiedzialności za UE wśród obywateli;
- pogłębianie tolerancji i wzajemnego zrozumienia między obywatelami Europy.
Cele ogólne realizowane są na poziomie ponadnarodowym za pomocą celów szczegółowych, do których należy:
- gromadzenie członków społeczności lokalnych z całej Europy w celu wymiany doświadczeń, opinii i wartości;
- wspieranie działań, debat i refleksji na temat obywatelstwa europejskiego i demokracji przy współpracy z europejskimi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego;
- przybliżanie Europy obywatelom przez propagowanie europejskich wartości i osiągnięć z zachowaniem pamięci o jej historii;
- zachęcanie obywateli i organizacji obywatelskich we wszystkich krajach do wzajemnych kontaktów, umacniających dialog międzykulturowy (jedność w różnorodności), budowanie więzi między „starymi" a nowymi członkami UE.
Program składa się z dwóch obszarów tematycznych: Pamięć i Obywatelstwo europejskie oraz Demokratyczne zaangażowanie i uczestnictwo obywatelskie, które są uzupełnione przez działanie horyzontalne nazwane „waloryzacją", sprowadzające się do analizy, rozpowszechniania i wykorzystania wyników projektów dofinansowanych z Programu „Europa dla Obywateli". Minimalna kwota dofinansowania projektu to 60 000 euro, maksymalna 600 000 euro. Wsparcie finansowe Unii nie może przekroczyć 70% całkowitego budżetu. Wnioski mogą składać organizacje badające europejską politykę publiczną (ośrodki analityczne) lub organizacje społeczeństwa obywatelskiego, które przez swoje stałe i regularnie prowadzone działania wnoszą konkretny wkład w realizację celów programu Europa dla Obywateli, a ponadto spełniają wszystkie następujące wymagania:
- posiadają osobowość prawną co najmniej od czterech lat,
- działają na poziomie europejskim,
- nie są nastawione na zysk,
- mają siedzibę w jednym z krajów członkowskich UE, krajach EFTA i innych, jeśli podpisały one w 2014 r. protokół ustaleń z Komisją Europejską.

· **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 - 2020**
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 - 2020 to największy program finansowany z Funduszy Europejskich nie tylko w Polsce, ale i Unii Europejskiej. Główne obszary, na które zostaną przekazane środki to: gospodarka niskoemisyjna, ochrona środowiska, przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne oraz ochrona zdrowia i dziedzictwo kulturowe. Budżet programu wynosi ponad 27,4 mld euro z Funduszy Europejskich (FE), czyli ok. 115 mld zł.
Priorytet nr 8. Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego - alokacja z FE 467,3 mln euro: inwestycje w ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego oraz zasobów kultury, np. instytucji kultury, szkół artystycznych.

· **Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.**
Głównym celem ustawy jest zapewnienie skuteczności i powszechnego charakteru działań rewitalizacyjnych, a także ich kompleksowości i wprowadzenia mechanizmów koordynacji. Ustawa określa programowanie, koordynację i tworzenie warunków do realizacji procesu rewitalizacji przez jej interesariuszy jako fakultatywne zadanie własne gminy. Głównymi adresatami ustawy są organy samorządu terytorialnego oraz mieszkańcy gmin, na terenie których znajdują się obszary zdegradowane i w których prowadzone będą działania rewitalizacyjne.
Obecnie ważnym źródłem finansowania działań rewitalizacji, pokrywającym się z pierwszym okresem obowiązywania ustawy, będą środki europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (głównie EFS, EFRR oraz dodatkowo środki FS). Umowa Partnerstwa, czyli główny dokument ustanawiający ramy wdrażania środków unijnych w perspektywie budżetowej 2014 - 2020, wskazuje „miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji" jako jeden z pięciu tzw. obszarów strategicznej interwencji. Zgodnie z dokonanymi szacunkami, na działania rewitalizacyjne w ramach wybranych priorytetów inwestycyjnych przeznaczona zostanie co najmniej równowartość 25 mld zł. Środki te będą głównie dotyczyć regionalnych programów operacyjnych (RPO). Do tej kwoty należy także doliczyć wkład własny beneficjentów.

· **Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG)**
W latach 2009 - 2014 działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego otrzymały wsparcie w wysokości około 60 000 000 EUR w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego dzięki Mechanizmowi Norweskiemu oraz Europejskiemu Obszarowi Gospodarczemu przez priorytet dotyczący promowania różnorodności kulturowej i artystycznej. Z udostępnionych przez Punkt Informacyjny Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju nt. funduszy norweskich i EOG wynika, że kolejne środki w ramach tego funduszu będą dostępne na podobnych - do istniejących - zasadach i priorytetach wsparcia.

· **Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 - 2020**
Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 - 2020 opracowany został w grudniu 2014 r. Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 - 2020 jest programem operacyjnym finansowanym zarówno ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), jak i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Obszarem realizacji programu jest obszar województwa. Zgodnie z Umową Partnerstwa alokacja środków unijnych na Program wynosi 1 364 543 593,00 EUR, w tym 980 704 066,00 EUR EFRR i 383 839 527,00 EUR EFS.
Zakres RPOWŚ 2014 - 2020 jest odpowiedzią na wyzwania rozwojowe, określone dla regionu w głównych dokumentach strategicznych i uwzględnia te obszary interwencji, których realizacja przyniesie największe efekty. W programie znalazło się 11 osi

priorytetowych, w tym Oś priorytetowa 4. Dziedzictwo naturalne i kulturowe, w ramach której wyznaczono priorytety inwestycyjne realizowane w ramach osi priorytetowej:

Priorytet inwestycyjny 5b. wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami.
Priorytet inwestycyjny 6a. inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie.

Priorytet inwestycyjny 6b. inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie.
Priorytet inwestycyjny 6c. zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.
Priorytet inwestycyjny 6d. ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000" i zieloną infrastrukturę.

Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)
Jest to kolejny program finansowy, dotowany przez Unię Europejską, w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), z którego możliwe było i będzie finansowanie przedsięwzięć związanych z ochroną szeroko pojmowanego dziedzictwa kulturowego, jest Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020. W jego projekcie zapisano między innymi, że w jego ramach przewidziane jest działanie 7.8. „Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich", a w nim poddziałanie 7.8.2.1. „Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego". W ramach tego poddziałania mogą być wspierane następujące typy operacji:
- odnawianie lub poprawa stanu zabytkowych obiektów budowlanych, służących zachowaniu dziedzictwa kulturowego;
- zakup obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie z przeznaczeniem na cele publiczne.
Koszty kwalifikowalne obejmują:
- koszty zakupu, przebudowy lub modernizacji obiektów budowlanych;
- koszty prac konserwatorskich lub restauratorskich;
- koszty zakupu sprzętu, materiałów i usług, służących realizacji operacji;
- koszty ogólne, bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją operacji.

11. REALIZACJA I FINANSOWANIE PRZEZ GMINĘ ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTKÓW

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, na każdym właścicielu i posiadaczu zabytku spoczywają obowiązki, wynikające z zasad sprawowania opieki nad zabytkami. Dbanie o stan zabytku, tym samym ponoszenie nakładów na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane spoczywa na właścicielu i posiadaczu obiektu zabytkowego, dysponującego tytułem prawnym do zabytku.
W przypadku jednostki samorządu terytorialnego prowadzenie i finansowanie wspomnianych prac i robót jest zadaniem własnym. Gmina Jędrzejów niemal co roku udziela dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach, co reguluje uchwała Rady Miejskiej w Jędrzejowie nr IX/46/07 z dnia 26 kwietnia 2007 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, położonych na terenie Gminy Jędrzejów.

Wydatki poniesione w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami:

- **2007 r. - 30 000 zł:**

- dla Rzymskokatolickiej Parafii Św. Trójcy w Jędrzejowie na malowanie elewacji kościoła Św. Trójcy z częściową wymianą tynków oraz oczyszczeniem, uzupełnieniem i hydrofobizacją okładzin kamiennych elewacji.

- **2008 r. - 40 000 zł**

- dla Rzymskokatolickiej Parafii Św. Trójcy w Jędrzejowie z przeznaczeniem na prace konserwatorskie, restauratorskie w kościele Św. Trójcy, ołtarza barokowego p.w. św. Anny, ołtarza barokowego p.w. św. Katarzyny, obrazu św. Floriana, konserwacji ambony.

- **2009 r. - 100 000 zł**

- dla Archiopactwa OO. Cystersów w Jędrzejowie z przeznaczeniem na remont instalacji elektrycznej wewnętrznej – 50 000 zł.
- dla Rzymskokatolickiej Parafii Św. Trójcy w Jędrzejowie w zakresie robót budowlanych polegających na wzmocnieniu i wymianie części konstrukcji dachu wraz z wymianą pokrycia dachu - 50 000zł.

- **2010 r. - 180 000 zł**

- dla Archiopactwa OO. Cystersów w Jędrzejowie z przeznaczeniem na przebudowę ciągów pieszych przy klasztorze – 100 000 zł.
- dla Rzymskokatolickiej Parafii Św. Trójcy w Jędrzejowie z przeznaczeniem na prace konserwatorskie, restauratorskie w kościele parafialnym Św. Trójcy w zakresie prac przy ołtarzu głównym - 80 000 zł.

- **2011 r. - 100 000 zł**

- dla Archiopactwa OO. Cystersów w Jędrzejowie na przeprowadzenie rewaloryzacji barokowych piwnic pod skrzydłem zachodnim klasztoru.

- **2013 r. - 80 000zł.**

- dla Archiopactwa OO. Cystersów w Jędrzejowie na przeprowadzenie prac konserwatorskich: ołtarza Serca Jezusa, ołtarza Św. Józefa, ołtarza Św. Wojciecha, stiuk, polichromii, posadzek w kaplicach pn. transeptu, epitafium w kaplicy Serca Jezusa.

- **2017 r. - 70 000 r.**

- dla Rzymskokatolickiej Parafii Św. Trójcy w Jędrzejowie na roboty przygotowawcze i rozbiórkowe, wykonanie koryt odwadniających, odwodnienia liniowego, nawierzchni brukowej, nawierzchni z płyt chodnikowych betonowych.

- **2020 r. - 20 000 zł.**

-dla Archiopactwa OO. Cystersów w Jędrzejowie na przeprowadzenie prac konserwatorskich obrazu „Adoracja Matki Bożej i Dzieciątka przez Św. Antoniego".

Gmina planuje wspierać finansowo prace konserwatorskie i remonty zabytków również w latach obowiązywania Gminnego Programu Opieki Nad Zabytkami. Zaleca się, aby wsparcie finansowe gminy w latach 2021 – 2024 przy zadaniach z zakresu opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego, w miarę możliwości, z każdym kolejnym rokiem systematycznie wzrastało do pewnego, stałego poziomu finansowania (np. procentowego udziału w corocznie uchwalanym budżecie). Pozwoli to potencjalnym beneficjentom na zaplanowanie inwestycji w perspektywie kilkuletniej (np. gdy w ciągu jednego roku nie jest możliwe zakończenie prac).

Kolejnym rozwiązaniem polepszającym stan zachowania lokalnych zabytków jest występowanie gminy w roli partnera przy projektach unijnych lub ministerialnych, w których beneficjenci (właściciele zabytków) często nie są w stanie zapewnić wymaganego wkładu własnego. Takie Działania z pewnością podniosłyby poziom życia mieszkańców oraz atrakcyjność turystyczną Jędrzejowa.

Zadania Gminnego Programu Opieki Nad Zabytkami mogą być realizowane przez instytucje kultury podległe gminie lub funkcjonujące na jej terenie (np. domy kultury, biblioteki) w ramach działalności bieżącej. Ponadto (w zakresie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie) gminy mogą wspierać działalność kulturalną związaną z ochroną zabytków i tradycji prowadzoną przez organizacje pozarządowe(miedzy innymi stowarzyszenia, parafie).

12. BIBLIOGRAFIA

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz 506)
3. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2067, 2245, z 2019 r. poz. 730).
4. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1202 z późn.zm.)
5. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1945)
6. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 799 z późn. zm.)
7. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2244, 2348)

8. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 1614, 2244, 2340)
9. Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz 1983)
10. Ustawa z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 450 z późn. zm.)
11. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2017 r. poz. 1674)
12. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2011 r., nr 113, poz. 661)
13. Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2014- 2017 (Studium Ochrony Wartości Kulturowych Jędrzejowa)
14. Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do 2020 r.
15. Program Operacyjny Dziedzictwo Kulturowe
16. Program opieki nad zabytkami województwa świętokrzyskiego na lata 2013-2016
17. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Jędrzejowa.
18. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jędrzejów
19. Program Rewitalizacji Gminy Jędrzejów na lata 2016-2026.
20. www.umjedrzejow.pl
21. www.powiat.jedrzejow.pl
22. www.wikipedia.pl
23. www.sejmik.kielce.pl
24. www.wrota-swietokrzyskie.pl

13. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1. Zabytki nieruchome ujęte w gminnej ewidencji zabytków.

LP	OBIEKT	LOKALIZACJA	ADRES
1	Jędrzejowska kolej dojazdowa z wszystkimi torami rozjazdami i przepustami		Jędrzejów, Piaski, Jasionna, Lścin.
2	Budynek mieszkalny(dawny dwór) w założeniu podworskim	działka nr 381/1 i 381/2 obręb: 3	Brus 56, 55a
3	Park (obecnie pozostałości) w założeniu podworskim	działka nr 381/1 i 381/2(część) obręb:3	Brus 56, 55a
4	Park dworski	działka nr 251/4 obręb; 11	Jasionna(przy DK 728)
5	Cmentarz parafialny	działka nr 86 obr. 11	Jasionna
6	Park krajobrazowy w zespole dworskim Lasków	działka nr668(część), 669(część) obręb: 14	Wilanów 16 gm. Jędrzejów
7	Dwór (obecnie pustostan)	działka nr668 obr. 14	Wilanów 16
8	Kaplica p.w. MB Częstochowskiej	działka nr 319 obr. 15	Lścin (przy dr. powiat)
9	Kościół parafialny p.w. MBNP	działka nr84 obręb:18	Łysaków Drugi 50
10	Cmentarz epidemiczny	działka nr 93obręb:18	Łysaków Drugi
11	Krzyż przydrożny kamienny	działka nr170/1, obręb: 18	skrzyżowanie DW 768 z drogą polną
12	Figura św. Tekli	działka nr 38/4 obr. 14	Łysaków Drugi 74A
13	Figura Chrystusa Frasobliwego na cmentarzu epidemicznym	działka nr 149/2 obręb: 18	Łysaków Drugi
14	Cmentarz parafialny	działka nr 192,193, 194,310, obręb:19	Łysaków Kawęczyński
15	Kaplica p.w. MB Częstochowskiej	działka nr 5, obręb: 20	Łysaków Pod Lasem78
16	Kościół parafialny p.w. św. Szczepana diakona w zespole kościoła parafialnego	działka nr 256/2 obręb: 21	Mnichów 71
17	Dzwonnica w zespole kościoła parafialnego	działka nr 256/2, obręb: 21	Mnichów 71
18	Ogrodzenie z bramkami w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Szczepana	działka nr 256/2, obręb: 21	Mnichów 71
19	Plebania w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Szczepana	działka nr 256/1, obręb: 21	Mnichów 71
20	Cmentarz parafialny	działka nr409 obręb: 21	przy starodrożu S7
21	Park krajobrazowy	dz.nr 1053, 1255/3, 256/2, 256/1, 1052/5, 1052/4,1055/5, obręb: 21	Mnichów 70
22	Kapliczka	działka nr 52/1, obręb: 32	Sudół (przy starodrożu)
23	Park w granicach ogrodzenia	działka nr 11/6, 111/5, 111/4, 111/1, obręb: 38	Zagaje 101
24	Śródmieście miasta Jędrzejowa – zabytkowe założenie urbanistyczne		Jędrzejów

25	Kościół parafialny p.w. Św. Trójcy w zespole kościoła parafialnego	działka nr 29, obręb:5	Jędrzejów ul. Jana Pawła II 2
26	Dzwonnica w zespole kościoła parafialnego p.w. Św. Trójcy	działka nr 29 obręb: 5	Jędrzejów ul. Jana Pawła II 2
27	Ogrodzenie z bramą i schodami w zespole kościoła parafialnego p.w. Św. Trójcy.	działka nr 29 obręb: 5	Jędrzejów ul. Jana Pawła II 2
28	Plebania w zespole kościoła parafialnego p.w. Św. Trójcy.	działka nr 28/4 obręb: 5	Jędrzejów ul. Jana Pawła II 2
29	Organistówka w zespole kościoła parafialnego p.w. Św. Trójcy	działka nr 28/4 obręb: 5	Jędrzejów ul. Jana Pawła II 6
30	Cmentarz przykościelny w zespole kościoła paraf. p.w. Św. Trójcy	działka nr 29 obręb:5	Jędrzejów ul. Jana Pawła II 2
31	Figurka Św. Ducha	działka nr 106, obręb: 1	Jędrzejów ul. Małogoska
32	Kościół Wniebowzięcia NMP i Św. Wojciecha	działka nr 10 obręb: 3	Jędrzejów ul. Klasztorna 20
33	Klasztor w zespole klasztornym	działka nr 10, obręb: 3	Jędrzejów ul. Klasztorna20
34	Dzwonnica w zespole klasztornym	działka nr 10, Obręb: 3	Jędrzejów ul. Klasztorna 20
35	Brama klasztoru w zespole klasztornym	działka nr 10 obręb: 3	Jędrzejów ul. Klasztorna 20
36	Mur z basztami w zespole klasztornym	działka nr 10 obręb: 3	Jędrzejów ul. Klasztorna 20
37	Ogród w zespole klasztornym	działka nr 10 obręb: 3	Jędrzejów ul. Klasztorna 20
38	Pozostałości zespołu folwarcznego cystersów w zespole klasztornym	działka nr 10 obręb: 3	Ję4drzejów ul. Klasztorna 20
39	Kapliczka murowana	działka nr 268/4, obręb: 5	Jędrzejów, ul. 11 Listopada
40	Teren cmentarza w zespole cmentarza paraf. przy ul. Kieleckiej	działka nr 155 obręb: 2	Jędrzejów ul. Cmentarna
41	Kaplica na cmentarzu w zespole cmentarza paraf. przy ul. Kieleckiej	działka nr 155 obręb: 2	Jędrzejów ul. Cmentarna
42	Ogrodzenie z bramą cmentarza w zespole cmentarza parafialnego przy ul. Kieleckiej	działka nr 155 obręb: 2	Jędrzejów ul. Cmentarna
43	Teren cmentarza w granicach ogrodzenia w zespole cmentarza parafialnego przy ul. Konarskiego	działka nr 192 obręb: 3	Jędrzejów ul. Konarskiego
44	Kaplica i cmentarz wojenny 1914-1915 w zespole cmentarza parafialnego przy ul. Konarskiego	działka nr 192 obręb: 3	Jędrzejów ul. Konarskiego
45	Cmentarz żydowski przy ul. Pińczowskiej	działka nr 53 obręb 8	Jędrzejów

46	Dwie hale napraw okresowych wagonów oraz kuźnia i odlewnia w zespole Jędrzejowskiej Kolei Dojazdowej	działka nr 396/15 obręb: 4	Jędrzejów ul. Dojazd 1L
47	Wieża ciśnień	działka nr 212/2 obręb: 3	Jędrzejów ul. Kolejowa
48	Dom nr 1	działka nr 145 obręb: 6	Jędrzejów pl. T. Kościuszki 1
49	Dom nr 1a	działka nr 146 obręb: 6	Jędrzejów pl. T. Kościuszki 1a
50	Dom nr 2	działka nr 161 obręb: 6	Jędrzejów pl. T. Kościuszki 2
51	Dom nr 3	działka nr 162/1, 162/4 obręb: 6	Jędrzejów pl. T. Kościuszki 3
52	Dom nr 5	działka nr 243 obręb: 6	Jędrzejów pl. T. Kościuszki 5
53	Dom nr 6	działka nr 242/1 obręb: 6	Jędrzejów pl. T. Kościuszki 6
54	Dom nr 7 obecnie Muzeum im. Przypkowskich	działka nr 241 obręb: 6	Jędrzejów pl. T. Kościuszki 7
55	Dom nr 8 (wraz z oficyną) obecnie Muzeum im. Przypkowskich	działka nr 233 obręb: 6	Jędrzejów pl. T. Kościuszki 8
56	Dom nr 9	działka nr 236 obręb: 6	Jędrzejów pl. T. Kościuszki 9
57	Dom nr 22	działka nr 263, 611 obręb: 6	Jędrzejów pl. T. Kościuszki 22
58	Dom nr 23	działka nr 266 obręb: 6	Jędrzejów pl. T. Kościuszki 23
59	Dom nr 2	działka nr 245 obręb: 6	Jędrzejów ul. B. Głowackiego 2
60	Dom nr 4	działka nr 246, 247 obręb: 6	Jędrzejów ul. B. Głowackiego 4
61	Dom nr 6	działka nr 248 obręb: 6	Jędrzejów ul. B. Głowackiego 6
62	Dróżniczówka dom nr 55	działka nr 832 obręb: 23	Jędrzejów ul. Kielecka 55
63	Dom nr 12	działka nr 42 obręb: 6	Jędrzejów ul. Kielecka 12
64	Dom nr 20	działka nr 21 obręb: 6	Jędrzejów ul. Kielecka 20
65	Dom nr 25	działka nr 36 obręb: 5	Jędrzejów ul. Kielecka 25
66	Willa nr 31	działka nr 31 obręb: 5	Jędrzejów ul. Kielecka 31
67	Dom nr 8	działka nr 3/2 obręb: 6	Jędrzejów ul. Kilińskiego 6

68	Dom nr 12	działka nr 32 obręb: 6	Jędrzejów ul. Kilińskiego 12
69	Dom nr 14	działka nr 33 obręb: 6	Jędrzejów ul. Kilińskiego 14
70	Dom nr 16	działka nr 34 obręb: 6	Jędrzejów ul. Kilińskiego 16
71	Dom nr 20	działka nr 36 obręb: 6	Jędrzejów ul. Kilińskiego 20
72	Kopiec błogosławionego Wincentego Kadłubka	działka nr 46 obręb: 3	Jędrzejów ul. Klasztorna
73	Dom nr 8	działka nr 168 obręb: 5	Jędrzejów ul. Kościelna 8
74	Hotel obecnie dom mieszkalny	działka nr 209 obręb: 5	Jędrzejów ul. Krótka 1
75	Dom nr 7	działka nr 103 obręb: 5	Jędrzejów ul. Prosta 7
76	Dom nr 12	działka nr 245 obręb: 5	Jędrzejów ul. 11 Listopada 12
77	Dom nr 30	działka nr 219 obręb: 5	Jędrzejów ul. 11 Listopada 30
78	Dom nr 32	działka nr 216 obręb: 5	Jędrzejów ul. 11 Listopada 32
79	Dom nr 34	działka nr 215 obręb: 5	Jędrzejów ul. 11 Listopada 34
80	Dawniej Gimnazjum Przyrodnicze obecnie Liceum Ogólnokształcące	działka nr 289/1 obręb: 5	Jędrzejów ul. 11 Listopada 37
81	Dom nr 42	działka nr 204 obręb: 5	Jędrzejów ul. 11 Listopada 42
82	Dawny Dom Partii obecnie Starostwo Powiatowe	działka nr 363 obręb: 4	Jędrzejów ul. 11 Listopada 83
83	Dom nr 2-4	działka nr 398/3, 398/4, 398/5, obręb: 5	Jędrzejów ul. Partyzantów 2-4
84	Dom nr 8	działka nr 401 obręb: 5	Jędrzejów ul. Partyzantów 8
85	Dom nr 1	działka nr 627 obręb: 6	Jędrzejów ul. Pińczowska 1
86	Zajazd obecnie dom mieszkalny	działka nr 148, 149, 150, 151, obręb: 6	Jędrzejów ul. Pińczowska 2
87	Zajazd obecnie sklep	działka nr 153 obręb: 6	Jędrzejów ul. Pińczowska 4
88	Dom nr 6	działka nr 154 obręb: 6	Jędrzejów ul. Pińczowska 6
89	Dom nr 8	działka nr 155 obręb: 6	Jędrzejów ul. Pińczowska 8
90	Dom nr 9	działka nr 69 obręb: 6	Jędrzejów ul. Pińczowska 9

91	Dom nr 10	działka nr 156, 157 obręb: 6	Jędrzejów ul. Pińczowska 10
92	Dom nr 12	działka nr 158, 159 obręb: 6	Jędrzejów ul. Pińczowska 12
93	Dom nr 14	działka nr 160 obręb: 6	Jędrzejów ul. Pińczowska 14
94	Dom nr 16	działka nr 168 obręb: 6	Jędrzejów ul. Pińczowska 16
95	Dom nr 10	działka nr 229/1 obręb: 3	Jędrzejów ul. Reymonta 10
96	Młyn z wyposażeniem oraz z pozostałością układu hydrotechnicznego	działka nr 80/1, 80/2, 212 obręb: 36	Wólka(dawniej Wanat) Wólka 20

Załącznik nr 2. Wykaz stanowisk archeologicznych występujących na terenie gminy Jędrzejów ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

LP	MIEJSCOWOŚĆ	NR OBSZARU AZP	NR STANOWISKA W MIEJSCOWOŚCI	NR STANOWISKA NA OBSZARZE
1	LASKÓW	89-59	4	6
2	LASKÓW	89-59	5	7
3	LASKÓW	89-59	6	8
4	LASKÓW	89-59	7	9
5	LASKÓW	89-59	8	10
6	LASKÓW	89-59	9	11
7	LASKÓW	89-59	10	12
8	MNICHÓW	89-60	1	2
9	MNICHÓW	89-60	2	4
10	MNICHÓW	89-60	3	5
11	MNICHÓW	89-60	4	6
12	MNICHÓW	89-60	5	7
13	MNICHÓW	89-60	6	8
14	PODCHOJNY	89-60	1	9
15	PODCHOJNY	89-60	2	10
16	LASKÓW	89-60	1	11
17	LASKÓW	89-60	2	12
18	BRUS	89-61	1	14
19	BRUS	89-61	2	15
20	PRZĄSŁAW	90-59	1	1
21	JĘDRZEJÓW	90-59	17	2
22	JĘDRZEJÓW	90-59	18	3
23	JĘDRZEJÓW	90-59	19	4
24	JĘDRZEJÓW	90-59	20	5
25	ŁĄCZYN	90-59	3	6

26	ŁĄCZYN	90-59	4	7
27	ŁĄCZYN	90-59	5	8
28	ŁĄCZYN	90-59	6	9
29	ŁĄCZYN	90-59	7	10
30	JĘDRZEJÓW	90-60	3	2
31	JĘDRZEJÓW	90-60	4	3
32	JĘDRZEJÓW	90-60	5	4
33	JĘDRZEJÓW	90-60	6	5
34	JĘDRZEJÓW	90-60	7	6
35	JĘDRZEJÓW-JASIONKA	90-60	8	11
36	JĘDRZEJÓW-JASIONKA	90-60	9	12
37	JĘDRZEJOW-JASIONKA	90-60	10	13
38	JĘDRZEJOW	90-60	11	14
39	JĘDRZEJÓW	90-60	12	15
40	JĘDRZEJÓW	90-60	13	16
41	JĘDRZEJÓW	90-60	14	17
42	JĘDRZEJÓW	90-60	15	18
43	JĘDRZEJÓW	90-60	16	19
44	LASKÓW	90-60	3	20
45	PODCHOJNY	90-60	3	21
46	PODCHOJNY	90-60	4	22
47	PODCHOJNY	90-60	5	23
48	PODCHOJNY	90-60	6	24
49	KULCZYZNA	90-60	1	25
50	KULCZYZNA	90-60	2	26
51	KULCZYZNA	90-60	3	27
52	PODLASZCZE	90-60	1	28
53	PODLASZCZE	90-60	2	29
54	PODLASZCZE	90-60	3	30
55	PODLASZCZE	90-60	4	31
56	PODLASZCZE	90-60	5	32
57	GOZNA	90-60	12	33
58	GOZNA	90-60	13	34
59	RAKÓW	90-60	1	35
60	RAKÓW	90-60	2	36
61	RAKÓW	90-60	3	37
62	RAKÓW	90-60	4	38
63	RAKÓW	90-60	5	39
64	RAKÓW	90-60	6	40
65	RAKÓW	90-60	7	41
66	RAKÓW	90-60	8	42
67	RAKÓW	90-60	9	43
68	RAKÓW	90-60	10	44
69	RAKÓW	90-60	11	45
70	RAKÓW	90-60	12	46
71	RAKÓW	90-60	13	47
72	RAKÓW	90-60	14	48

73	RAKÓW	90-60	15	49
74	RAKÓW	90-60	16	50
75	RAKOW	90-60	17	51
76	WOLICA	90-60	1	52
77	WOLICA	90-60	2	53
78	WOLICA	90-60	3	54
79	WOLICA	90-60	4	55
80	WOLICA	90-60	5	56
81	PIASKI	90-60	1	57
82	PIASKI	90-60	2	58
83	PIASKI	90-60	3	59
84	GOZNA	90-61	1	1
85	GOZNA	90-61	2	2
86	GOZNA	90-61	3	3
87	GOZNA	90-61	4	4
88	GOZNA	90-61	5	5
89	GOZNA	90-61	6	6
90	GOZNA	90-61	7	7
91	GOZNA	90-61	8	8
92	CHWAŚCICE	90-61	1	9
93	CHWAŚCICE	90-61	2	10
94	CHWAŚCICE	90-61	3	11
95	WÓLKA	90-61	1	41
96	WÓLKA	90-61	2	42
97	WÓLKA	90-61	3	43
98	WÓLKA	90-61	4	44
99	WÓLKA	90-61	5	45
100	LŚCIN	90-61	1	46
101	LŚCIN	90-61	2	47
102	LŚCIN	90-61	3	48
103	LIŚCIN	90-61	4	49
104	LŚCIN	90-61	5	50
105	LŚCIN	90-61	6	51
106	POTOK WIELKI	91-59	1	1
107	POTOK WIELKI	91-59	2	2
108	POTOK WIELKI	91-59	3	3
109	POTOK WIELKI	91-59	4	4
110	POTOK WIELKI	91-59	5	5
111	POTOK WIELKI	91-59	6	6
112	POTOK WIELKI	91-59	7	7
113	POTOK WIELKI	91-59	8	8
114	POTOK WIELKI	91-59	9	9
115	POTOK WIELKI	91-59	10	10
116	POTOK WIELKI	91-59	11	11
117	POTOK WIELKI	91-59	12	12
118	POTOK WIELKI	91-59	13	13
119	POTOK WIELKI	91-59	14	14

120	POTOK WIELKI	91-59	15	15
121	POTOK WIELKI	91-59	16	16
122	POTOK WIELKI	91-59	17	17
123	POTOK WIELKI	91-59	18	18
124	POTOK WIELKI	91-59	19	19
125	POTOK WIELKI	91-59	20	20
126	POTOK WIELKI	91-59	21	21
127	POTOK WIELKI	91-59	22	22
128	POTOK WIELKI	91-59	23	23
129	POTOK MAŁY	91-59	1	24
130	POTOK MAŁY	91-59	2	25
131	POTOK MAŁY	91-59	3	26
132	POTOK MAŁY	91-59	4	27
133	POTOK MAŁY	91-59	5	28
134	POTOK MAŁY	91-59	6	29
135	POTOK MAŁY	91-59	7	30
136	POTOK MAŁY	91-59	8	31
137	POTOK MAŁY	91-59	9	32
138	POTOK MAŁY	91-59	10	33
139	POTOK MAŁY	91-59	11	34
140	POTOK MAŁY	91-59	12	35
141	ŁĄCZYN	91-59	1	36
142	ŁÓĄCZYN	91-59	2	37
143	ŁYSAKÓW POD LASEM	91-59	1	38
144	ŁYSAKÓW POD LASEM	91-59	2	39
145	ŁYSAKÓW DZIADÓWKI	91-60	1	1
146	ŁYSAKÓW DZIADÓWKI	91-60	2	2
147	ŁYSAKÓW DZIADÓWKI	91-60	3	3
148	ŁYSAKÓW KAWĘCZYŃSKI	91-60	1	4
149	ZAGAJE	92-60	1	1
150	ZAGAJE	92-60	2	3
151	ZAGAJE	92-60	3	4
152	ZAGAJE	92-60	4	5

UZASADNIENIE

Artykuł 87 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek sporządzenia Programu Opieki nad Zabytkami.

Zadaniem Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami jest określenie priorytetów gminy w odniesieniu do własnego dziedzictwa kulturowego, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań, a także wskazanie działań i instrumentów niezbędnych do realizacji tej polityki w okresie czteroletnim. Zarządzeniem nr 296/2019 z dnia 09.07.2019 r. Burmistrz miasta Jędrzejowa przyjął Gminną Ewidencję Zabytków, w oparciu o którą sporządzono Gminny Program Opieki nad zabytkami. Świętokrzyski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Kielcach pismem znak: ZRRiD.RN.5120.11.2020 z dnia 12-11-2020 r. pozytywnie zaopiniował Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Jędrzejów na lata 2021-2024.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.